

Täysistunto

Keskiviikko 11.9.2019 klo 14.02—18.30

6. Tyttöjen sukuelinten silpomisen kieltäminen

Kansalaisaloite KAA 1/2019 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Keskustelu

15.15 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Tässä maassa, tässä ajassa, jossa naisten oikeudesta omaan kehoon on puhuttu enemmän kuin koskaan, ei tänä päivänä meillä ole erillistä lainsäädäntöä, joka yksiselitteisesti kieltää naisten ja tyttöjen sukupuolielinten silpomisen. Siksi olen iloinen ja ylpeä kansalaisaktiivisuudesta, joka toi meille tämän lakiehdotuksen kansalaisaloitteen muodossa. Aloitteessa huomautetaan, että Suomi on ainoa Pohjoismaa, jossa naisten sukupuolielinten silpominen ei ole lailla kiellettyä. Suomessa asuu arviolta noin 10 000 silpomisen läpikäynyttä tyttöä tai naista ja noin 650:stä jopa 3 000:een silpomisuhan alla olevaa tyttöä. Keskustalle sopii, että säädetään silpomisen kieltävä erillislaki. Asiassa ei olisi enää kenelläkään mitään epäselvyyttä. Mikään uskonto ei pakota silpomisiin. Silpominen on yksi sukupuolittuneen väkivallan muoto.

Sain olla Euroopan neuvostossa tekemässä päätöstä: siellä meillä on tehty yleissopimus naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta, Istanbulin sopimus. Se velvoittaa naisten ympärileikkauksen kieltämiseen. Raportöörit myös toteivat, että he haluavat olla auttamassa kaikkia niitä maailman naisia, jotka omissa kotimaissaan tekevät töitä silpomisen ehkäisemiseksi. Haluan nostaa yhden esimerkin, joka pääsi Euroopan neuvostossa keskusteluihin. Suomalaistaustainen Fadumo Dayib, joka oli presidenttiehdokkaana Somaliassa, presidenttiehdokaskierroksellaan puhui tästä asiasta. Se oli rohkea teko.

Meidän onkin pidettävä ääntä tyttöjen silpomisen lopettamiseksi kaikkialla maailmassa. Maailmalla on 200 miljoonaa silvottua tyttöä ja naista. Useimmiten tyttöjen sukuelimet silvotaan 4—10-vuotiaina, mutta myös vauvojen ja naisten, jopa synnyttäjien, sukuelimiä silvotaan. Miettikää omaa tytärtänne, siskoanne, kummilastanne, sukulaistyttöä tilanteeseen. Silpomiset tehdään usein likaisin välinein, esimerkiksi partaveitsellä tai lasinsirpaleella, jolloin leikkausalueen tulehdukset ovat yleisiä. Myös tarttuvat taudit, kuten hiv, ovat mahdollisia. Lopun ikää kestäviä seuraamuksia voivat olla kivuliaat kuukautiset, seksuaalisen elämän vaikeudet sekä ongelmat synnytyksessä. Silpomisen jälkeinen häpyhuulten yhteenompelu saattaa aiheuttaa naiselle virtaamisvaivoja ja kuukautisongelmia, kutinaa ja infektioita. Yhdyntä voi olla kivulias. Tyttöjen ja naisten silpomiseen liittyy psykologisia hait-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 29/2019 vp

tavaikutuksia ja mielenterveyden ongelmia. Silpomistapahtumassa koettu kipu, sokki ja toimenpiteen suorittajien fyysinen voimankäyttö ovat yleisiä syitä traumaattiseen kokemukseen.

Toki tyttöjen sukuelinten silpominen on Suomessa rangaistavaa törkeänä pahoinpitelyinä. Rikoksesta voidaan tuomita jopa kymmenen vuotta vankeutta. Myös rikoksen valmisteluyritys ja osallisuus, kuten avunanto, ovat rangaistavia. Mutta selkeätä erillislainsäädäntöä ei ole, ja siksi tämä esitys on mielestäni erittäin hyvä. Lapsen vanhempien vastuun pitää olla erityisen ankara. Passiivisesti tekoon suhtautuva vanhempi pitää voida tuomita todella vakavasta pahoinpitelyrikoksesta. Meidän tulee saada aikaan asennemuutos ja estää myös se, että Suomesta lähetetään pikkutyttöjä silvottavaksi muihin maihin. Olen kiittollinen kansalaisaloitteen tekijöille.

15.20 Veikko Vallin ps: Arvoisa puhemies! Tämän erittäin tärkeän kansalaisaloitteen mukaan Suomi on ainoa Pohjoismaa, jossa tyttöjen sukuelinten silpomista ei ole kielletty erillislailla. On suorastaan käsittämätöntä, että Suomi on tässäkin asiassa näin jälkeenyäännyt. Ilmeisesti aikaisempia vallanpitäjiä ei ole tämä asia riittävästi kiinnostanut. Nyt on oikea aika alkaa kiinnostaa. Tähän pitää säätää nollatoleranssi.

Koska silpomisrikoksessa on kyseessä tahallinen törkeä pahoinpitely ja äärimmäisen törkeä ruumiinvamman tuottaminen lapselle, pitää tuomion olla kovin mahdollinen. Törkeästä pahoinpitelystä voidaan tuomita kymmenen vuoden vankeusrangaistukseen. Mielestäni sitä tuomiota pitäisi aina soveltaa näissä nuorten tyttöjen silpomistapauksissa.

Asiaa pitää tarkastella myös siltä kannalta, miten toimittaisiin, jos tyttöjä silpoisivat ja törkeästi pahoinpitelisivät kantaväestöön kuuluvat. Jos näissä tapauksissa lapset otettaisiin huostaan raakalaismaisesti käyttäytyviltä suomalaisilta vanhemmilta, pitäisi lapset ottaa huostaan myös samoja rikoksia tekeviltä maahanmuuttajataustaisilta vanhemmilta.

Näin julmissa teoissa pitäisi olla mahdollista myöskin tyttöjen silpomiseen syyllistyneiden vanhempien ja huoltajien karkottaminen Suomesta pysyvästi, jos kyseessä ovat jonkin toisen maan kansalaiset. Karkottamisen mahdollisuus lisäisi pelotetta edes alkaa harkita näin kammottavia tekoja omia lapsiaan kohtaan.

Unicefin mukaan Somalia on maailman johtava silpomisvaltio. Somaliassa naisten silpomisprosentti on edelleen erittäin korkea, joten Suomen somaliyhteisö olisikin otettava erityiseen tarkkailuun. Tässä yhteydessä tuskin kukaan tässä salissa kehtaa puhua syrjinnästä tai rasismista, jos näin tehtäisiin. Kun tämä laki aikanaan tulee voimaan, pitää muslimiyhteisöjen imaamit ja muut johtajat velvoittaa kertomaan lain sisältö yhteisöilleen niin usein, että kenelläkään ei jää epäselväksi, mitä silpomisesta seuraa. Jos jossain moskeijassa tai muussa uskonnollisessa huoneessa silpomista puolustetaan, pitää sellainen moskeija mielestäni sulkea ja silpomista puolustava ja silpomiseen kannustava imaami tai muu uskonnollinen johtaja karkottaa. Tanskassahan on karkotettu näitä imaameja, kun he ovat saarnanneet jotain pahaa.

Arvoisa puhemies! Tässä salissa usein hoetaan sanaa nollatoleranssi esimerkiksi vihaisen puheen kohdalla. Lasten silpominen on ainakin sata kertaa vakavampi rikos kuin pelkkä vaaraton vihainen puhe. Vihastuminen yhteiskunnan epäkohtia ja poliitikkojen huonoja päätöksiä kohtaan on aivan normaali tunne. Vihastuminen on yhtä luonnollista kuin ihastuminen. Ei vihaista reaktiota pidä yrittää kieltää, mikäli ketään ei uhkailla eikä kenenkään kunniaa loukata tai muuten rikota lakia. Tämäkin kansalaisaloite on saanut alkunsa vihas-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 29/2019 vp

tumisesta. Voidaan siis sanoa, että vihastumisesta syntyy myös hyvää energiaa, joka laittaa muutoksia liikkeelle.

Suomen sisäministeriölle ja poliisijohdolle haluan tässä yhteydessä lähettää sellaisen viestin, että lopettakaa hyödytön tavallisten suomalaisten vihapuheen käyttäminen netissä ja keskittäkää rajallisia resurssejanne lasten ja naisten turvallisuuden lisäämiseen ja seksuaali- ja silpomisrikosten selvittämiseen ja ennaltaehkäisyyn.

Lopuksi toivon, että jokainen tämän salin kansanedustaja näyttää kannattavansa nollatoleranssia tässä asiassa allekirjoittamalla ja äänestämällä maksimaalisesti kovat tuomiot ja seuraamukset huoltajille, jotka silpovat tai silvottavat lapsiaan. Edes tämän salin vihervasemman laidan ei pidä piiloutua tässä asiassa monikultturismi-ideologian ja suvaitsevaisuuden taakse vaan myöskin hyväksyä kovimmat mahdolliset tuomiot näistä silpomisrikoksista. Suomea ei voi sanoa sivistysmaaksi tai ihmisoikeuksia puolustavaksi maaksi niin kauan kuin lasten silpomista katsotaan läpi sormien.

15.25 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson: Arvoisa puhemies, värderade talman! Keskustelemme tänään erittäin, erittäin tärkeästä ja vakavasta asiasta. Tyttöjen silpomisessa on kyse tyttöjen terveyttä ja hyvinvointia vahingoittavista hyvin, hyvin vakavista rikoksista. Silpominen aiheuttaa sen uhreille, tytöille ja naisille, sekä fyysistä että henkistä kärsimystä. Jokainen tyttöjen silpomistapaus on yksi liikaa. Näitä vastenmielisiä tekoja ei voi hyväksyä, ei koskaan eikä mistään syystä.

Haluan kiittää kansalaisaloitteen tekijöitä tämän tärkeän asian tuomisesta tänne eduskuntaan. Itsekin kahden tyttären äitinä arvostan kovasti työtänne tämän asian puolesta.

Könsstymning av flickor och kvinnor handlar om mycket allvarliga brott som skadar flickors och kvinnors hälsa både fysiskt och psykiskt och för hela livet. Varje fall av könsstymning är ett fall för mycket och det kan aldrig godkännas, och det ska vara fullständigt klart för alla att könsstymning av flickor är förbjudet och straffbart.

Arvoisa puhemies! Huomionarvoista on, että tälläkin hetkellä naisten ja tyttöjen sukuelinten silpominen on rangaistavaa pääsääntöisesti törkeänä pahoinpitelynä. Rangaistavaa on myös avunanto tai yllyttäminen tällaiseen tekoon. Lisäksi rangaistavaa on henkilön pakottaminen sukuelinten silpomisen kohteeksi.

Tässä yhteydessä on hyvä mainita, että Istanbulin sopimuksen täytäntöönpanoa valvova GREVIO-asiantuntijaryhmä suositti vastikään, että Suomen tulisi tarkastella sääntelyä, joka koskee suostuttelua tai kehottamista sukuelinten silpomiseen. Oikeusministeriön tarkoituksena onkin arvioida tarvetta sukuelinten silpomisen kriminalisoinnin laajentamiselle tältä osin. Tämä arviointi on osa Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelmaan liittyvää niin sanottua puoliväliarviointia.

Arvoisa puhemies, käytännössä sukuelinten silpomiset etenevät rikosprosessiin harvoin. Ongelmia on esimerkiksi sukuelinten silpomistapausten tunnistamisessa ja esiintuomisessa sekä ennaltaehkäisyssä. Ennaltaehkäisevä työ on tässä erittäin keskeistä. Sosiaali- ja terveydenhuollolliset toimet sekä tiedottaminen ovat keskeisiä. Ja on tärkeää tehdä selväksi se, että silpominen on Suomessa rikollista ja rangaistavaa. Siksi on äärimmäisen tärkeää, että tuoreessa hallitusohjelmassa on linjattu, että turvaamme resurssit sukuelinten silpomisen vastaiseen työhön. Erillistä kirjausta siitä, että lainsäädäntöä silpomisen osalta oltaisiin muuttamassa, ei hallitusohjelmassa ole. Mutta, arvoisa puhemies, itse näen kuitenkin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 29/2019 vp

kin, että mahdollisen tyttöjen silpomisen erillislain hyötyjä ja haittoja on syytä selvittää ja arvioida. Lainsäädäntömme tulee mahdollisimman tehokkaasti ehkäistä silpomista. Oikeusministeriön virkamiehet saavat nyt paneutua huolellisesti muun muassa siihen, mitä muissa pohjoismaissa on tehty ja millaisia hyviä ja huonoja kokemuksia siellä on, ja sen jälkeen on johtopäätösten aika. Toisin sanoen en siis omalta osaltani sulje pois mitään vaihtoehtoa, eli en myöskään sitä, että erillislaki voitaisiin säätää.

Värderade talman! Alldeles till sist: Jag anser det alltså vara viktigt att för- och nackdelar med en lag som förbjuder könsstympning utreds väldigt noga. Det är ju så att i dagens lagstiftning är det redan förbjudet, det handlar om grov misshandel, men vi behöver utreda om det finns orsak att göra en specialparagraf just kring det här. Justitieministeriets tjänstemän får nu utreda noggrant bland annat hur man har gjort i de övriga nordiska länderna och hur bra eller dåliga erfarenheter man har där, och efter det är det dags för slutsatser, men i detta skede utesluter jag inga alternativ. — Tack.

15.31 **Eva Biaudet r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää oikeusministeriä siitä, että hän osoittaa, että hän ottaa tämän asian tosi vakavasti. Haluan kiittää myöskin kansalaisaloitteen tekijöitä siitä, että he ovat nostaneet tämän kysymyksen sellaiselle tasolle, että siitä oikeasti käydään yhteiskunnallista keskustelua, koska ei ole vain naisten asia taistella naisiin kohdistuvaa väkivaltaa vastaan.

Meillä on menossa tällä hetkellä toinen toimintaohjelma nimenomaan silpomista vastaan, joskin on ollut ongelmia sen toimeenpanossa, koska siihen ei ole ollut voimavaroja. Toivotaan todellakin, että nyt löydetään voimavaroja sosiaali- ja terveysministeriössä, missä voidaan tehostaa tätä.

Naisiin kohdistuvassa väkivallassa ongelma lainsäädännössä tähän asti on ollut, että esimerkiksi silpomista kohdellaan ennen kaikkea yhtenä tekona. En tiedä, onko tähän ratkaisua, mutta toivon, että tässä samassa yhteydessä pohditaan sitä, että itse asiassa silpominenhan, sen lisäksi, että se on pahoinpitely, kohdistuu naisen vapauteen ja elämän rajoittamiseen. Se on laajempi teko ja puuttuminen [Puhemies koputtaa] ihmisen terveyteen ja elämään kuin se pelkkä pahoinpitely.

15.32 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän kansalaisaloitteen tekijöitä. Perussuomalaiset tekivätkin helmikuussa tänä vuonna tästä toimenpideoitteen. Valitettavasti silloin se ei johtanut ministeri Häkkäsen puolelta eikä keskustan puolelta enempiin toimenpiteisiin, mutta hyvä, että näissä puolueissa ollaan nyt asiasta samaa mieltä perussuomalaisten kanssa.

Minulla olisi kysymys ministerille. Olen lakivaliokunnan puheenjohtaja, tämä tulee meille valiokuntaan käsiteltäväksi. Kerroitte, että teillä on jonkinlaisia selvityksiä menossa nyttien kansainvälisestä lainsäädännöstä, ja varmasti saamme näistä tietoa. Mutta erityisesti haluaisin kiinnittää huomiota siihen — kun puhuitte tästä silpomisen tunnistamisesta — että silpominen on hyvin helposti silmillä havaittavissa. Jos näin on tapahtunut, niin onko neuvoloissa ja kouluissa riittävät pakkokeinot siihen, että lapsia voidaan tarkastaa ilman vanhempien suostumusta?

15.33 **Ben Zyskowitz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitän ministeriä siitä, että hän ja hallitus on valmis ennakkoluulottomasti tätä asiaa tarkastelemaan pi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 29/2019 vp

täen yhtenä vaihtoehtona myös sitä, että säädettäisiin tästä erillisenä lakina. Itse näen, että tällainen erillinen laki asiasta olisi tärkeä ennen kaikkea signaalina ja viestinä siitä, miten kiellettyä ja torjuttavana tätä Suomessa pidetään, vaikka nykyinenkin rikoslaki luonnollisesti kattaa tällaisen toiminnan. Uskon, että asiasta tiedottaminen sinne, minne tietoa halutaan levittää, olisi myös helpompaa, jos tästä säädettäisiin erillisellä lainsäädännöllä.

Herra puhemies! En malta tässä yhteydessä olla toteamatta, miten naurettava on tässäkin valossa parin keskeisen valtiosääntöoikeusoppineemme näkemys, että kerjäämisen kieltäminen olisi vastoin perustuslakia ja syrjintää, koska se kohdistuu käytännössä tiettyyn ryhmään. Totta kai tällainen lainsäädäntö kohdistuu ryhmään, niin kuin tämäkin kohdistuu niihin naisiin, joiden kulttuuriin tällainen menettely kuuluu, eikä se tarkoita sitä, että tämä laki olisi jotenkin kielletty laki syrjintänä tai muuten perustuslain kannalta arveluttava, päinvastoin.

15.34 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan myös kiittää ministeriä ennakkoluulottomuudesta. On tärkeää, että tähän nyt puututaan. Tämä on ollut keskusteluissa, niin kuin edustaja Meri aikaisemmin jo totesi.

Ehkä tärkein kohta tässä on siinä juuri, mitä tähän sukuelinten silpomiseen liittyy, kokevatko nämä yhteisöt tai ihmiset, jotka sitä tekevät tai suunnittelevat, niin, että he tekevät tässä pahoinpitelyä tai muuta. Haluankin ministeriltä kysyä, onko meillä asiasta esimerkiksi ennakkotapauksia, joissa olisi tuomittu tämän mukaan.

Itse olen sitä mieltä, että tämä erillislaki ehdottomasti tarvitaan, koska osaltaan se välittää nimenomaan sitä viestiä, että tämä ei ole hyväksyttävää. Itse uskon, että tämä olisi toisaalta semmoinen ajuri myöskin niihin yhteisöihin ja toisaalta työkalu sellaisille henkilöille, jotka työtä tämän parissa tekevät, että asennemuutosta saataisiin voimakkaammin läpi.

15.35 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia myös omasta puolestani kansalaisaloitteen tekijöille tärkeän asian esiin nostamisesta ja myös ministerille siitä muistutuksesta, että tyttöjen sukuelinten silpominen on paitsi täysin tuomitavaa myös Suomessa rikoslain nojalla rangaistava teko. Kyseessä on täysin törkeä ja vakava ihmisoikeusloukkaus.

On todella tärkeää, että etsimme ne vaikuttavimmat keinot suojella niitä tyttöjä, joiden koskemattomuus on silpomisesta uhattuna. Lainsäädännöllisten tarpeiden arvioimisen lisäksi on aivan olennaista varmistaa, että eri alojen ammattilaisilla on valmiudet puuttua asiaan ja tietoa siitä, miten tätä sukuelinten silpomista voidaan myöskin ennaltaehkäistä. Ihmisoikeusliiton mukaan esimerkiksi puheeksiottovelvollisuuden toteuttamisessa on huolestuttavia puutteita. On vaikea uskoa, että kyse olisi tahallisesta laiminlyönnistä, vaan pikemminkin ehkä puutteista osaamisessa ja tiedostamisessa. Yksi tärkeä ja tehokas tapa ehkäistä tyttöjen sukuelinten silpomista on myöskin lisätä tietoisuutta perinteen syistä ja seurauksista tätä perinnettä harjoittavien yhteisöjen keskuudessa.

Hallitus on hallitusohjelmassaan sitoutunut turvaamaan resurssit sukuelinten silpomisen vastaiseen työhön, ja odotan, että silpomisesta vastaisen työn tehostaminen on [Puhemies koputtaa] korkealla hallituksen prioriteeteissa.

15.37 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tyttöjen ja naisten sukuelinten silpominen on vakava ihmisoikeusloukkaus ja rikos. Se rikkoo itsemäärää-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 29/2019 vp

misoikeutta ja vahingoittaa ihmisen hyvinvointia ja terveyttä. Yhdenkään tytön ei pidä joutua silvottavaksi.

Vaikka silpominen on jo nykyisin mukaan kiellettyä ja rangaistavaa, aivan kuten täällä on todettu, on erillislain tarvetta selvitettävä, aivan kuten on myös mietittävä, mitä kaikkia toimenpiteitä voidaan tehdä silpomisten ennaltaehkäisemiseksi suomalaisessa yhteiskunnassa.

Arvoisa puhemies! Mikään laki ei kuitenkaan yksin lopeta silpomista, sen tiedämme myös maailmalta. Tarvitaan myös ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä sekä tietoa ja osaamista virkamiehille ja ammattilaisille, jotta asiaan osataan myös puuttua, sekä silpomisen vastaisen työn riittävää resursointia kaikkialla Suomessa.

Puhemies Matti Vanhanen: Myönnän vielä vastauspuheenvuoron edustaja Essayahille. Sen jälkeen ministeri, mikäli hän haluaa kommentoida, ja sitten palaamme puhujalistaan.

15.38 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan myöskin kiittää kansalaisaloitteen alullepanijoita ja oikeusministeriä siitä, että hän tässä puheenvuorossaan jo kertoi, että harkitsee ja ei ole ainakaan poissulkenut sitä mahdollisuutta, että tästä erillislaki säädettäisiin, koska tosiasiaan on, että vaikka Suomessa tätä silpomista tutkitaan törkeänä, vakavana pahoinpitelynä, niin kuitenkin meillä ei ole saatu yhtään tapaus-ta Suomessa tai ulkomailla tapahtuneista silpomisista oikeusasteisiin, jos tämä saamani tieto vuodelta 2018 pitää paikkansa.

Siinä mielessä kun kuitenkin arvellaan, että meillä Suomessa on noin 10 000 tyttöä ja naista, jotka on silvottu, ja ehkä jopa noin 3 000 tyttöä on vaarassa joutua silvotuksi, niin kyllähän nämä huolestuttavat luvut kertovat siitä, että suomalainen yhteiskunta ei ole saanut perille viestiä, että meillä Suomessa ei hyväksytä tällaista käyttäytymistä. Siinä mielessä kyllä toivon, että oikeusministeriö tutkii tätä asiaa. Toivon mukaan myöskin siihen ennaltaehkäisyyn tuodaan sitten resursseja, että kouluterveydenhuollossa ja terveydenhuollossa ylipäätensä tämä asia voidaan ehkä helpommin ottaa silloin puheeksi, kun sieltä löytyy selkeästi lainsäädäntö taustalta.

15.39 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson: Arvoisa puhemies! Kiitos hyvästä keskustelusta.

Se on varmasti juuri niin, että me tarvitsemme lisää toimenpiteitä, lisää yhteydenottoa koulun, terveydenhuollon, poliisin, oikeuslaitoksen välillä. Ja myös sitä ennalta ehkäisevää työtä on tarkoitus tällä hallituskaudella nyt vahvistaa. Juuri sen takiahan meillä on myös hallitusohjelmassa kirjaus siitä, että nyt tehdään enemmän ja panostetaan myös enemmän rahaa tähän.

On totta, niin kuin tässä on tullut esille, että näitä tapauksiahan ei ole tullut meidän tuomioistuimiin. Sen takia on varmasti myös niin, että on tapahtunut silpomisia, mitä ei ole pystytty ennaltaehkäisemään. Sen takia täytyy muistuttaa myös siitä, että myös vanhemmilla on ilmoitusvelvollisuus, jos he tietävät tai jos joku sukulainen tietää, että tämä tyttö on nyt vaarassa joutua silvotuksi — jo silloin on velvollisuus ryhtyä toimenpiteisiin, ja tämä ei myöskään toteudu tänä päivänä. Mutta se on rikoslaissa jo kielletty.

Tästä johtuen me haluamme, että panostetaan juuri ennaltaehkäisyyn ja tiedottamiseen, ja tehdään se tiedottaminen niin, että se varmasti menee perille, koska niin kuin aloituspuheenvuorossani sanoin, jokainen tapaus on yksi liikaa, ja näin ei missään nimessä saisi täs-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 29/2019 vp

sä hyvässä maassa tapahtua. Sen takia oikeusministeriössä katsotaan hyvin tarkasti nyt, [Puhemies koputtaa] miten tästä eteenpäin, ja yhdessä poikkihallinnollisesti olemme valmiita tekemään töitä sen eteen, että myös ennalta ehkäisevästi pystytään tarttumaan näihin tapauksiin paremmin kuin tänä päivänä. — Kiitos.

15.41 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kollega tässä jo todistikin, että teemme tässä vahvasti yhteistyötä ja hallitusohjelmakirjaus antaa myös selkeän vakuuden siitä, että olemme tosissamme.

Tässä käytiin jo läpi se, että kysymyksessä on jo tällä hetkellä rikos, mutta on hyvä myös todeta, että myös lastensuojelulakikin huomioi nämä tapaukset, eli käytännössä viranomaisten ja muiden lasten kanssa työskentelevien velvollisuutena on tehdä lastensuojeluilmoitus ja ilmoitus poliisille, jos tällaista epäillään eli epäillään lapsen kohdistuvaa rikosta. Tämä sama lastensuojeluilmoitus on käytössä myöskin muille, jotka ovat huolissaan lapsen kasvuolosuhteiden turvallisuudesta. Myöskin ammattihenkilöillä on mahdollisuus tehdä salassapitovelvollisuuden estämättä ilmoitus poliisille henkeen tai terveyteen kohdistuvan uhan johdosta.

Tältä osin on hyvä sanoa vielä, että sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö on yhdessä THL:n ja hyvin laajan ohjausryhmän kanssa laatinut toimintaohjelman tyttöjen ja naisten sukupuolielinten silpomisen ehkäisemiseksi. Tämä ohjelma on julkistettu 6.2.2019, ja se kertoo siitä, että suomalaisessa yhteiskunnassa on nollatoleranssi tässä ilmiössä. Ja niin kuin tässä on erikseen todettu, niin kyllä itse koen myös, että meillä on vakava kysymyksen paikka siinä, pitääkö olla tässä asiassa vielä tehokkaampi.

Puhemies Matti Vanhanen: Siirrymme puheenvuorolistaan.

15.43 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Täytyy ihan aluksi kommentoida muutamia asioita, mitä tässä tuli oikeusministeriltä:

Koen, että tilannekuva on teillä hieman heikko. Puhuitte siitä, kuinka pitää muistaa, että vanhemmillä on myöskin ilmoitusvelvollisuus, mitä tulee tyttöjen sukuelinten silvontaan. Mutta kun tässä on kyse juuri siitä, että vanhemmat ovat se taho, joka vie esimerkiksi Somaliin, ja he ovat osallisia siihen, että se tyttö silvotaan. Myöskin puhuitte siitä, että valistuksella tulee olemaan iso merkitys, mutta me suomalaisten näkövinkkelistä monesti olemme turhan naiiveja, eli jos me ajattelemme muslimiyhteisöjä, niin vaikka jos koulussa on esimerkiksi valistusta tai sitten uskonnolliset johtajat opettavat, että näin täytyy toimia tai joutuu helvettiin, niin siinä on iso ero, ketä kuunnellaan. Myöskin puhuitte siitä, kuinka näitä tapauksia on hyvin vaikea huomata. Ei ole. Sote-puolella nämä asiat voidaan huomata, mutta terveydenhuollon henkilökunta on peloissaan rasismileimoista, jos näitä asioita lähdetään tuomaan esille.

Arvoisa herra puhemies! Suomi on uudenlaisten haasteiden edessä. Islamin myötä Suomeen on tullut sellaista barbaarikulttuuria, joka vetää hiljaiseksi. Tahdon kiittää jokaista kansalaista, joka on allekirjoittanut kansalaisaloitteen tyttöjen sukuelinten silpomisen kieltämisestä. Nimittäin tänä päivänä Suomessakin asuvien pienten viattomien tyttöjen sukuelimiä silvotaan raa'asti, ja sen vuoksi he joutuvat kärsimään koko loppuelämänsä fyysisistä ja henkisistä seurauksista. Naiivi Suomi on esimerkiksi ottanut Somaliasta valtavasti turvapaikanhakijoita hädän perusteella, ja oleskeluluvan myöntämisen jälkeen somaleita käy

Pöytäkirjan asiakohta PTK 29/2019 vp

kotimaassaan lomailmassa ja osa silvotuttaa samalla siellä tyttärensä. Samaa tapahtuu muissakin muslimimaissa.

Moni ei uskalla puhua ongelman juurisyistä. Niistä pitää vihdoin puhua. Silvonnan tarkoitus on kontrolloida naisen seksuaalisuutta, ja seksuaalista nautintoa pyritään näin estämään. Joskus naisen vagina jopa ommellaan kiinni jättäen jäljelle vain pieni reikä. Tämän mies, jonka omaisuutta naisesta myöhemmin tulee, leikkaa auki. Miten kukaan muslimi-isä tai muslimiäiti voi sallia tällaista lapselleen?

Alle kymmenvuotiaan tytön naiseen pedofiiliprofeetta Muhammadin perustamassa uskonnossa naisen arvo on halpa.

Puhemies Matti Vanhanen: Pyydän edustajaa puhumaan kunnioittavasti.

Profeetta Muhammadilla oli alle kymmenvuotias vaimo, ja siitä käytetään tiettyjä termejä. Hän antoi toiminnallaan esimerkin seuraajilleen, jotka jatkavat naisten alistamista vielä tänäkin päivänä. Meidän on suomalaisina lainsäätäjinä puolustettava länsimaisia arvoja ja ennen kaikkea heikoimmassa asemassa olevia ihmisiä.

Arvoisa puhemies! Me perussuomalaiset haluamme puolustaa maahanmuuttajaperheiden naisia ja tyttöjä. Monet heistä elävät täysin eristettynä suomalaisesta yhteiskunnasta ja ovat jatkuvassa kunniaväkivallan, lapsiavioliittojen ja silpomisten vaarassa. Moni maahanmuuttajanainen saa selkäänsä kotona ihan vain siitä syystä, että aviomies on huomannut vaimonsa vastanneen naapurustossa toisen miehen iloiseen tervehdykseen.

Käsittelyssä oleva kansalaisaloite osaltaan vahvistaisi viestiä silpomisesta rikollisena ja rangaistavana toimintana niin Suomessa kuin ulkomailla. Hallituksen tulee ryhtyä nopeasti lainsäädäntötyöhön kansalaisaloitteen pohjalta, ja samassa yhteydessä tulisi ottaa käsittelyyn myös poikien ei-lääketieteelliset sukupuolielinten silpomiset. Suomalaisen lainsäädännön on turvattava kaikkien pienten lasten fyysinen koskemattomuus, niin tyttöjen kuin poikienkin. Kansalaisaloite on aloitusaskel islamiin liittyvään naisten alistamiseen puuttumiseen. Hallituksen on kuitenkin pystyttävä menemään vieläkin pidemmälle ja valmisteltava laajempaa uutta lainsäädäntöä ja toimenpiteitä näiden maahanmuuttajanaisten kokonaisvaltaisemman koskemattomuuden, turvallisuuden ja oikeuksien takaamiseksi.

15.48 **Mari Rantanen ps:** Arvoisa puhemies! Hyvät kansanedustajat! Olemme saaneet tänään käsittelyyn valtavan tärkeän kansalaisaloitteen, aloitteen, jossa ehdotetaan tyttöjen sukuelinten silpomisen kriminalisoimista. Itse olisin nähnyt mielelläni tässä yhteydessä aloitteen, joka olisi kattanut kaikki lapset ja sisältänyt myös poikien ei-lääketieteellisten ympärileikkausten kiellon, sillä näitä toimenpiteitä tehdään Suomessa vuosittain noin 400, joten tämäkään ei ole aivan mitätön asia. Poikien ei-lääketieteellinen ympärileikkaus ei ole laisinkaan lailla kielletty, mutta sekä terveen järjen että myös THL:n mukaan toimenpiteen katsotaan loukkaavan lapsen koskemattomuutta ja itsemääräämisoikeutta. Mutta keskityn nyt tyttöihin, joita tämä kyseinen aloite käsittelee.

THL:n Tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen estämisen toimintaohjelman mukaan Suomessa arvioidaan olevan noin 10 000 silpomisen läpikäynyttä tyttöä tai naista. Silpomisen riskissä heitä arvioidaan olevan noin 650—3 080 riippuen siitä, huomioidaanko arviointilaskelmassa toisen polven ulkomaalaistaustaiset tytöt. Huolestuttavia viestejä kuuluu myös siitä, että koulujen loma-aikoina lapsia saatetaan lomamatkoilla silpoa. Vaaravyöhykkeellä arvioidaan olevan jopa 3 000 tyttöä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 29/2019 vp

Suomessa ei edelleenkään ole käyty yhtään oikeusistuntoa lapsen silpomisesta, vaikka Suomessa arvioidaan olevan tuhansia silvottuja lapsia. — siis tuhansia silvottuja lapsia, ei yhtään oikeuden istuntoa. Poliisihallituksesta saadun tiedon mukaan epäiltyjen, poliisille ilmoitettujen tyttöjen silpomisten lukumäärää kartoitettiin manuaalisella rikosilmoitustiedon läpikäynnillä. Läpikäynnin yhteydessä todettiin, että aikavälillä tammikuu 2013 — toukokuu 2019 on vuosittain kirjattu muutama poliisille ilmoitettu tyttöön kohdistuva silpomisepäily. Tehdyssä selvityksessä löydettiin edellä mainitulta aikaväliltä yksi tapaus, vuodelta 2018, joka on edennyt Lounais-Suomen poliisilaitokselta syyteharkintaan. Luvut ovat siis todella pieniä siihen nähden, mikä ilmiön laajuus arvellaan olevan.

Fenix Helsinki teki vuonna 2017 selvityksen tyttölasten silpomisesta, ja jo tuolloin oli näyttöä Suomessa syntyneiden tyttöjen silpomisesta ulkomailla. Tähän peilaten on perin erikoista, että maanantaina Helsingin kaupunginhallitus käsitellessään asiaan liittyvää aloitetta perusteluissaan väittää, että todennettuja tapauksia, joissa ympärileikkaus olisi tehty Suomessa asumisen aikana, ei ole tullut ilmi. Mitä ilmeisimmin maahanmuuttajataustaisten kertomukset eivät ole varteenotettavia asian suhteen, vaan tässäkin suomalainen virkamies tietää parhaiten ja poliitikko nyökyttelee.

Helsingissä aloitteessa vaadittua lasten silpomisen ennalta ehkäisevän toimintaohjelman laatimista eivät muuten kannattaneet kuin perussuomalaiset — meillä on linja tässä asiassa — ei edes kaksi päivää sitten omalla lakialoitteella kriminalisointia vaatinut kokoomus, [Vastauspuheenvuoropyyntöjä] jonka edellisen kauden oikeusministeri Häkkänen ei katsonut erillislakia tarpeelliseksi. Joku voisi ajatella, että kokoomus tekee vakavalla asialla politiikkaa, mutta me luonnollisesti täällä eduskunnassa ajattelemme, että kokoomus on tullut vaalien jälkeen järkiinsä ja lakialoite on täysin vilpittön yritys edistää tätä tärkeää lasten koskemattomuuden ja suojelun asiaa.

Nopealla googlettamisella on vaivatta löydettävissä silvottujen Suomessa asuvien tyttöjen kertomuksia, joita lukemalla pääsee nopeasti kiinni siihen, ettei alaikäisten tyttöjen silvottu alapää aiheuta rikosilmoituksen tekoa sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöiden toimesta, vaikka lain mukaan työntekijällä on ilmoitusvelvollisuus poliisille. Lastensuojeluilmoitukseen velvoitettujen — eli myös lastensuojeluviranomaisten — on tehtävä ilmoitus poliisille, kun heillä on tehtävässään tietoon tulleiden seikkojen perusteella syytä epäillä, että lapsen on kohdistettu seksuaalirikos tai henkeen tai terveyteen kohdistunut rikos, jonka enimmäisrangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta. Voidaanko siis väittää, että Suomessa edellä mainituista viranomaisista ja tahoista vain muutama törmää alaikäisiin silvottuihin lapsiin? Tyttöjen silpominen on tällä hetkellä todella voimassa olevan rikoslain mukaan törkeän pahoinpitelyn tunnusmerkistön täyttävä rikos. Rikos, josta on ilmoitusvelvollisuus poliisille kaikilla niillä tahoilla ja viranomaisilla, joilla on lastensuojeluilmoitusvelvollisuus. Rikos, jonka syyteoikeus vanhenee vasta 20 vuodessa. Rikos, josta lapsi voisi aikuisena halutessaan nostaa syytteen. Rikos, joita ei ilmoiteta poliisille. Siksi tämä aloite on tärkeää saattaa maaliin ja kriminalisoida teko siten, ettei tulkinnanvaraa jää kenellekään siinä, milloin tämä teko on saatettava poliisin tietoon.

Herääkin aiheellisesti kysymys: miksi Suomessa saa lapsia silpoa ilman, että asioihin puututaan kuten lastensuojelun ja rikosten lainsäädäntö vaatisi? Euroopan neuvoston GREVIO-ryhmä antoi Suomelle muutama viikko sitten suosituksia arvioituaan, kuinka hyvin Suomessa torjutaan naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja perheväkivaltaa. Asiantuntijat kannustavat Suomea kriminalisoimaan tyttöjen sukuelinten silpomisen. Rikoksia olisivat itse silpomisen lisäksi muun muassa siihen yllyttäminen ja tekijän rekrytoiminen. Jostain

Pöytäkirjan asiakohta PTK 29/2019 vp

syystä näitä rikoksia ei tuoda esiin eikä tuomita. Jostain syystä tässä maassa, mitä ilmeisimmin rasismien pelossa, ei uskalleta reilusti paheksua näitä tekoja ja saattaa niitä oikeudenkäytön piiriin.

Millaisessa maailmassa me oikein elämme? Millainen länsimaalainen naisten ja tyttöjen tasa-arvoa ajava hyvinvointiyhteiskunta katsoo toisaalle ja horisee kulttuurisensitiivisyydestä, kun kyse on valtavasta kärsimyksestä, joka jatkuu monesti läpi elämän? Millainen yhteiskunta pyrkii puhumaan asiasta hiljaa ja kuiskaten, kun tämä brutaali ja lapselle traumat aiheuttava täysin käsittämätön toimenpide vaatisi ääntä, voimaa ja tekoja, jotta ne saadaan loppumaan? Voimmeko kuvitella tilannetta, jossa jokin ryhmä ihmisiä alkaisi Suomessa katkaisemaan lapsiltaan pikkurillin ilman puudutuksia tylsillä puukoilla? Voimmeko kuvitella, että asiaa hoidettaisiin vuosikausia kouluttamalla ja lisäämällä tietoisuutta, ettei niin saa tehdä? Voimmeko kuvitella, että me puhuisimme kulttuurisensitiivisyydestä emmekä tekisi kaikkeamme, jotta nämä ihmiset joutuisivat oikeudenkäytön piiriin? Miksi siis nyt käsittelyssä oleva lapsen koskemattomuuden ja suojelun tarve olisi jotenkin erilainen? Hyväksymmekö toisten lasten brutaalin pahoinpitelyn, koska olemme suvaitsevaisia ja kivoja?

Arvoisa puhemies! Niin kauan kun maassamme hymistellään asialle tekemättä konkreettisia toimia, uhrataan joka vuosi lapsia monikulttuurisuuden ihannoinnin alttarilla silpomalla heiltä sukuelimet kylmien majoissa lasinpalasilla ja partaterillä, kiinni pitämällä, jalat levittämällä, ilman puudutusta, ilman asianmukaisia tiloja, osaamista ja lääkityksiä. Miettikää nyt, arvon kollegat.

Tämä käsittelyyn tuleva aloite on siis hyvä alku lastensuojelun kannalta, mutta se toimii myös maamme lastensuojelun ja muun sosiaali- ja terveydenhuollon kentän osalta viestinä siitä, että katseen kääntäminen toisaalle on absoluuttisen väärin. Samalla olisi tässä tilanteessa syytä arvioida poikien ei-lääketeieteellisen silpomisen kriminalisointi. Yhdenkään Suomessa asuvan lapsen ei tule joutua silvotuksi — yhdenkään — ja siksi aloitteessa esitetty kriminalisointi tulee saattaa lakiin. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Myönnän vastauspuheenvuorot tähän edustajille Vikman ja Honkasalo, ja sen jälkeen ministeri Henrikssonille puheenvuoro.

15.56 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Silpomisen kitkeminen on ollut esillä kokoomuksen toimesta jo muun muassa viime kaudella. Kansalaisaloite on tärkeä, ja sain myös olla mukana sitä keväällä eduskuntaan jättämässä. Kansalaisaloitteen muotohan on ehdotus lainvalmisteluun ryhtymisestä. Tästä syystä me olemme kansanedustaja Sari Sarkomaan kanssa jättämässä lakialoitetta, joka täydentää tätä kansalaisaloitetta. Lakialoitteemme koskee tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen kieltämistä omana rikosnimikkeenä. Näitä lakialoitteita on teknisesti kaksi, ja tällä kokonaisuudella haluamme parantaa sukuelinten silpomisen ennalta estämistä, parantaa tekojen tuloa viranomaisten tietoon sekä koventaa teoista määrättäviä rangaistuksia.

Suomessa tosiaankin arvioidaan jopa 3 000 tytön olevan silpomisuhan alla. Yksikään tapaus, joka on tapahtunut, ei ole edennyt oikeuteen saakka. Kyse on yksinkertaisesti siitä, että meidän on nykyistä paremmin onnistuttava suojelemaan näitä silpomisuhan alla eläviä tyttöjä ja samalla ennaltaehkäisemään tapauksia. Rikoksista on jouduttava myös rikosvastuuseen nykyistä tehokkaammin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 29/2019 vp

15.58 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä luulen, että me olemme kaikki täällä salissa sitä mieltä, että kyseessä on todella vakava ihmisoikeusloukkaus — täällä ovat kaikki toistaneet sitä, että kyseessä on vakava ihmisoikeusloukkaus ja myös naiseen kohdistuvasta väkivallasta on kyse, siitä ei ole erimielisyyttä lainkaan. Minä arvostan Henrikssonin puheenvuoroa siitä, että hän pystyi rakentavasti kaikkiin näihin puheenvuoroihin vastaamaan, ja ehkä tämä ero onkin siinä, pystymmekö me puhumaan tästä asiasta niin, ettemme halvenna kokonaisia ihmisryhmiä ja lietso pelkoa niin kuin eräällä ryhmällä täällä on tapana tehdä.

Minä olisin kysynyt ministeri Henrikssonilta vielä, jos on mahdollista: kun tätä erillislainsäädäntöä selvitetään, mikä on tärkeää, niin voitaisiinko siinä yhteydessä puuttua myös siihen, että tällä hetkellä kouluterveyskyselyn mukaan maahanmuuttajataustaiset nuoret pääsevät huonosti kouluterveydenhuollon piiriin? Eli siinä on myös kyse siitä luottamuksesta, joka on haurasta terveydenhoitoa kohtaan. Minä uskon siihen, että kun me rakennamme luottamusta sen sijaan, että me pakotamme ihmisiä, niin me pystymme myös saamaan parhaimpia tuloksia aikaan. Ihmisoikeusliitto on tässä Suomessa tehnyt todella [Puhemies koputtaa] hienoa ja pitkään työtä.

15.59 **Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson:** Kiitos, arvoisa puhemies! Minun käsitykseni tästä keskustelusta on se, että me olemme kaikki samaa mieltä, että kyseessä on erittäin, erittäin vakava rikos. En ole kuullut, että kukaan olisi ollut toista mieltä. Sen takia sanon edelleen sen, että minun mielestäni se on erittäin hienoa, että tämä kansalaisaloite on tehty. Se on välttämätöntä, että tästä asiasta keskustellaan, ja meidän pitää yhdessä miettiä, millä tavalla me pystymme paremmin kuin tänä päivänä ennaltaehkäisemään sitä, että yksikään tyttö joutuu silvotuksi.

Sen takia tässä nyt hallitus haluaa panostaa myös siihen, että poikkihallinnollisesti tehdään enemmän yhteistyötä, [vastauspuheenvuoropyyntöjä] niin kuin edustaja Honkasalo tässä nosti myös esille: luodaan luottamusta, niin että lapset uskaltavat kertoa kouluterveydenhoitajalle, niin että uskalletaan kertoa toiselle aikuiselle, mistä on kysymys, niin että uskalletaan kertoa, että pelkää, ja niin edelleen. Sen takia on tärkeätä, että edetään hyvin vakavasti tämän vakavan asian äärellä.

Ja niin kuin alussa sanoin, niin en sulje pois erillislainsäädäntöä, mutta tulen nyt seuraamaan hyvin tarkasti, miten tätä kansalaisaloitetta tullaan käsittelemään lakivaliokunnassa. Suomelle oikeusvaltiona on äärimmäisen tärkeätä, että otamme vakavasti myös kaikki ne huomautukset, jotka me saamme kansainvälisiltä instituutioilta, ja me katsomme, millä tavalla me voimme tehdä asiat paremmin huomenna kuin tänä päivänä. Tämäkin asia kuuluu niihin. On kyse naisten ja tyttöjen ihmisoikeuksista. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Myönnän vielä lyhyet debattipuheenvuorot edustajille Lohi, Rantanen, Keto-Huovinen, Ronkainen ja Hassi, ja sen jälkeen mennään puhujalistaan.

16.01 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää ministeriä erinomaisista puheenvuoroista ja siitä, että hallitus todella tarkkaan selvittää tätä. Kun täällä on keskustelua kuunnellut, niin näyttää todella siltä, että tämä sali on erittäin yksimielinen siitä, että kyse on vakavasta rikoksesta — onhan se jo tälläkin hetkellä rangaittava rikos, joka vanhenee 20 vuodessa — ja kaikki ovat yksimielisiä siitä, että tähän pitäisi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 29/2019 vp

pystyä puuttumaan paremmin. Kun puhutaan ennaltaehkäisystä, niin pitäisi kiinnittää huomiota näiden rikosten pelotevaikutukseen. Ei riitä, vaikka olisi 20 vuotta vankeutta, koska jos tietää, että ei koskaan jää kiinni, niin ei ole tämmöistä erityisestävää tai yleisestävää vaikutusta. Sen takia olisi tärkeää, että me pystyisimme resursoimaan tutkinnan niin, että näitä tapauksia tulisi ja viesti lähtisi.

Nyt tästä salista lähtee kyllä hyvin yksituumainen, yksiselitteinen ja vakava viesti: tämä on vakava rikos, tähän pitää puuttua, tähän kansalaisaloitteeseen suhtaudutaan myönteisesti. Sanotaan näin, että toivoisin, että tällaista näin hyvää, yksimielistä viestiä näin vakavassa asiassa ei pilattaisi sillä, että lähdetään syyttelemään toisia täällä, kun olemme näin yksimielisiä, vaan viemme tätä eteenpäin. [Välihuuto vasemmalta: Hyvä!]

16.02 **Mari Rantanen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan vielä tässä kiinnittää huomiota siihen, että vaikka omassakin puheessani puhuin tämän nimenomaisen teon erillisestä kriminalisoinnista, on kaiketi aivan selvää, että ennaltaehkäisyhän olisi tässä kohtaa paras. Mutta sitä ennaltaehkäisyä on tehty tässä maassa 90-luvulta lähtien, ja mikä on tulos? Tulos on se, että meillä ei ole pystytty sitä ennaltaehkäisemään, mutta ei myöskään niistä teoista ole tuomittu sitten, kun on epäonnistuttu ennaltaehkäisyssä. Ja ne ovat tavallaan kaksi eri asiaa — totta kai ne liittyvät yhteen, mutta kaksi eri asiaa. Molempien pitää kulkea tässä, sekä ennaltaehkäisyn että myöskin näitten brutaalien tekojen napakan tuomitsemisen, koska minusta se on häpeällistä, että meillä ei ole yhden yhtä oikeuskäsittelyä tästä asiasta, vaikka luvut siitä, mikä on tämän ilmiön laajuus, ovat huikeat, ne ovat hurjat. Siinä me olemme kyllä epäonnistuneet, ja nyt yritetään sitten tehdä kaikkemme, jotta tämä asia muuttuisi toiseksi.

16.03 **Pihla Keto-Huovinen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan tässä tuoda esille, kun täällä puhutaan kriminalisoinnista ja ennaltaehkäisystä, sen asian, minkä takia näistä asioista ei ole tullut tuomioistuimessa tuomioita. Näiden asioiden osalta keskustelin useamman erikoissyöttäjän kanssa, jotka ovat erikoistuneet naisiin ja lapsiin kohdistuneisiin rikoksiin, ja he kaikki totesivat, että ongelmana on se, että näihin juttuihin ei saada näyttöä. Nämä lapset viedään pois maasta. Tämän teon siellä suorittaa joku sukulainen tai tuttava. Pieni lapsi ei pysty kertomaan mitään. Käytännössä todennäköisesti hän ei tiedä edes tämän tekijän nimeä. Tämä on se iso ongelma: viedä näitä asioita eteenpäin.

Tämän takia pelkkä kriminalisointi ei ole oikea ratkaisu, vaan meidän on tehtävä myös muita toimia ja meidän on myös panostettava siihen resursointiin poliisipuolella, että on mahdollisuuksia tutkia näitä asioita.

16.05 **Jari Ronkainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin haluan kiittää kansalaisaloitteen tekijöitä. On selvää, että tyttöjen sukupuolielinten silpomiseen ei ole päästy puuttumaan olemassa olevalla lainsäädännöllä.

Harmi kun ministeri kerkesi lähteä pois, minä olisin halunnut kysyä tästä poikien silpomisesta, mikä tässä on muutamassa puheenvuorossa jo tullutkin esiin, kun tasa-arvon kannalta näkisin, että eduskunnan tulisi säätää lait koskemaan kaikkia tasapuolisesti.

Tässä kansalaisaloitteessa keskitytään tyttöihin, mutta myös poikia uhkaavat rituaalileikkaukset, joille ei ole minkäänlaista lääketieteellistä perustetta. Mielestäni kaikki lasten sukupuolielimiin kohdistuvat ei-lääketieteelliset toimenpiteet tulisi ehdottomasti kieltää ja toteuttajat asettaa vastuuseen teostaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 29/2019 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Hassi, ja sen jälkeen mennään puhujalintaan.

16.06 **Satu Hassi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vuonna 1991 eli 28 vuotta sitten joukko naiskansanedustajia teki kirjallisen kysymyksen siitä, pitäisikö säätää erillislaki, joka kriminalisoisi tyttölasten sukupuolielinten silpomisen. Silloinen oikeusministeri vastasi, että se on jo nykyisen lainsäädännön perusteella rikos.

Satuin olemaan samalla kaudella lakivaliokunnassa, johon tulivat rikoslain uudistuksen yhteydessä muun muassa henkeen ja terveyteen kohdistuvien rikosten pykälät, ja silloinen lakivaliokunta piti huolen siitä, että lain perusteluissa todettiin, että tällainen niin sanottu tyttölapsen ympärileikkaus on törkeä pahoinpitely. Tästä lähti leviämään pikkuhiljaa tietoa siitä, että kyseessä todella on rikos. Myös valmistelu, jota käsittääkseni on sekin, että vanhemmat lähettävät lapsensa ulkomaille silvottavaksi, on lain mukaan rikos.

Voi kuitenkin olla, että tämän asian selventämiseksi tarvitaan erillislaki. Vaikka oikeusoppineiden mielestä meidän oikeusjärjestelmämme sisäinen logiikka ei sitä välttämättä kaipaakaan, niin tiedottaminen ja asian selväksi tekeminen voivat kaivata.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt puhujalistaan.

16.07 **Sari Sarkomaa kok:** Arvoisa puhemies! Yksikin silvottu tyttölapsi, yksikin silvottu nainen on liikaa. Olemme käyneet tässä keskustelua erillislainsäädännön tarpeesta, ja yhtään puheenvuoroa en tässä ole kuullut sitä vastaan, siten että erillislainsäädännöstä olisi haittaa. Päinvastoin täällä on ollut vahvoja puheenvuoroja sen eteen, että meidän täytyisi tehdä enemmän. Itse olen sitä mieltä, että se on häpeätahra Suomelle, ettemme ole niiden maiden joukossa, jossa lasten silpominen, tyttöjen ja naisten silpominen on erillissäädöksi selkeästi kielletty. Se on kielletty kaikissa Pohjoismaissa ja myöskin 26 maassa Afrikassa ja Lähi-idässä.

Kiitän lämpimästi kansalaisaloitteen tekijöitä ja toivotan tämän aloitteen eduskuntaan tervetulleeksi. Viime eduskuntakaudella tein tästä toimenpideoitteen. Kokouksessa olemme sitkeästi tehneet työtä sen eteen, että saamme erillislainsäädännön. Keskustelussa on tullut esille, että tässä asiassa on myöskin sävyeroja. On erittäin hyvä, että tämä eduskunta voi tähän asiaan ottaa kantaa. Itse annan tälle aloitteelle lämpimän tuen.

Ministeri nyt lähti, mutta on hyvä todeta niitä asioita, jotka tätä aloitetta vahvasti puoltavat. Eli THL on todellakin todennut, että Suomessa on 10 000 silpomisen läpikäynyttä tyttöä ja todellakin 600:sta 30 000:een tyttöä on koko ajan riskin alla tulla silvotuksi. Tässä on kysymyksessä todella kova ja vakava ihmisoikeus- ja itsemääräämisloukkaus. Täällä on hyvin vakavalla tavalla puheissa tuotu esille, minkälaista vaivaa terveyteen, seksuaaliterveyteen, sosiaaliseen tilanteeseen tämä silpominen aiheuttaa. Varmasti tämä on kaikilla kansanedustajilla tiedossa, kun aloitamme tämän kansalaisaloitteen käsittelyn.

Mielestäni tämä keskustelu on tuonut kantoja jo hyvin esille. Olen todella pahoillani, että oikeusministeri ei voinut jäädä tähän asiaan kuuntelemaan. Ilahduin siitä, että hän on pehmentänyt kantaansa ja hän totesi, että hän voi harkita eikä hallitus yksiselitteisesti tätä erillissääteilyä kiellä. Mutta aivan selvä on, että meidän on Suomessa pystyttävä nykyistä tehokkaammin suojelemaan silpomisuhan alla eläviä tyttöjä ja ryhdyttävä ripeämmin ja vakavammin toimiin näiden törkeiden ja epäinhimillisten rikosten torjumiseksi, uhrien, lasten, naisten auttamiseksi sekä tekoihin syyllistyneiden saattamiseksi vastuuseen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 29/2019 vp

Täällä edustaja Hassi mainiosti nosti esille, että tietoisuutta on pyritty lisäämään. Kuvailitte, mitä lakivaliokunnassa tehtiin, mutta on selvää — ja mielestäni tässä kansalaisaloitteessa hyvin nostetaan esille se — että maassamme ei ole riittävästi tietoa rangaistavuudesta, se ei ole riittävästi yleisessä tiedossa, ja sen takia me tarvitsemme erillislainsäädännön, joka vahvasti viestittää, että tämä on vakava, rangaistava rikos. Se on myöskin katalysaattori, vauhditin sille asennemuutokselle, mitä tarvitaan suomalaisessa yhteiskunnassa.

Kun täällä ministeri mainitsi vanhemmat ja ilmoitusvelvollisuuden, niin on hyvä sanoa ääneen se, että meillä on kulttuurieroja, on kulttuurillisia perinteitä, ajatuksia siitä, että silpominen on lasten suojelua, ja vanhemmat näkevät, että se on parhaaksi lapselle. Jotta me saamme katalysaattorin siihen asennemuutokseen, jota tarvitaan, niin on tärkeää, että meillä on selkeästi laki, joka kieltää erillisenä lasten silpomisen, tyttöjen ja naisten silpomisen. Eli vahvasti kannatan sitä, että tarvitsemme työkalun ehkäisevään työhön ja ajuriksi juuri näiden asenteiden muuttamiseen.

Täällä edustaja Vikman totesi, että tässä aloitteessa todetaan, että säädettäisiin erillislaki, mutta tässä aloitteessa ei ole konkreettisesti esitetty vielä, mitä tämä lainsäädäntö sisältäisi. Sen takia tämän kansalaisaloitteen vauhdittaman keskustelun maaliin saamiseksi teimme lakialoittekokonaisuuden, johon me olemme nostaneet asioita, jotka meidän mielestämme tähän erillislainsäädäntöön kuuluisi kirjata, ja todellakin noissa lakialoitteissa, jotka on vielä mahdollista allekirjoittaa, esitetään uusia pykäläitä tähän erilliserangaistussäädökseen. Elikkä siellä todellakin todettaisiin, että silpominen olisi erilliskriminalisoitu erilliserangaistussäädöksillä, eli tämä vastaisi tätä, mitä tässä aloitteessa todetaan. Sen lisäksi me korottaisimme minimirangaistusta kahteen vuoteen vankeutta, eli tämä on minimirangaistus, ja tällä lakialoitteella on tarkoitus myöskin vahvistaa sukuelinten silpomisen ennaltaehkäisyä, mistä täällä ministeri oikein hyvin puhui, ja myöskin parantaa tekojen tuloa viranomaisten tietoon. Se, mikä toisessa lakialoitteessa on myöskin, on se, että siellä on pykäläitä, joilla selkeytetään eri viranomaisten velvollisuutta ilmoittaa tästä asiasta poliisille ja lastensuojeluun, koska nämä pykälät tällä hetkellä eivät meidän mielestämme ole riittävän selviä.

Arvoisa puhemies! Myös meidän lakialoitteissamme tämä erilliskriminalisointi kieltäisi myös Suomen kansalaisille ulkomailla tehdyt silpomiset ja antaisi viranomaisille enemmän mahdollisuuksia puuttua näihin rikoksiin. Eli me todella tarvitsemme tämän erillislainsäädännön, ja sitä vahvasti haluan vauhdittaa.

Lopuksi totean, että tämä kansalaisaloite on todellakin lämpimästi tervetullut ja se ansaitsee huolellisen mutta ripeän käsittelyn Suomen eduskunnassa. Ja todellakin maan hallitukselle lähetän terveisiä, kun valitettavasti ei yksikään ministeri, ei oikeusministeri eikä sosiaali- ja terveysministeri, ehtinyt tätä arvokasta, tärkeää keskustelua kuulemaan, että pöytäkirjoista lukevat tämän tärkeän lähetekeskustelun. Ja pidän erittäin hyvänä sitä, että selvitetään, mitä Pohjoismaissa on säädetty, minkälaisia vaikutuksia sillä on, ja tutkitaan myöskin muun Euroopan lainsäädäntöä, jotta me saamme Suomeen edistyksellisen ja parhaiten tyttöjä ja naisia suojelevan erillislainsäädännön ehkäisemään naisten, tyttöjen silpomisen ja myöskin parhaalla mahdollisilla tavalla ennalta ehkäisemään nämä vakavat ihmisoikeusrikkomukset.

16.14 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Suomessa elää THL:n mukaan 10 000 sukuelinten silpomisen uhriksi joutunutta tyttöä ja naista. Jopa yli 3 000 tytöllä Suomessa on riski joutua silvotuksi. Iljettävä, barbaarinen ja törkeän rikollinen perinne on maassam-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 29/2019 vp

me totta. Tästä huolimatta ainutkaan tapaus ei ole päätynyt Suomessa oikeuden eteen. Miten tämä on mahdollista? Nyt käsiteltävänä oleva kansalaisaloite, jossa esitetään tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen erilliskriminalisointia, pyrkii vastaamaan tähän kysymykseen.

Vastenmielistä silpomisen perinnettä esiintyy maailmalla eräissä kulttuureissa ja yhteisöissä. Tämä suomalaiselle ja länsimaiselle kulttuurille vieras, naista alistava menettely loukkaa vakavasti yksilön oikeutta ruumiilliseen koskemattomuuteen. Naisen sukuelinten silpominen aiheuttaa jopa pysyvää henkistä ja fyysistä kärsimystä sekä lukuisia terveyshaittoja. Tämä ei ole millään tavalla ymmärrettävää. Tämä on järjetöntä ja yksiselitteisesti väärin.

Toisin kuin joskus kuulee väitettävän, tyttöjen ja naisten sukuelinten silpominen on jo tänä päivänä rikoslailta rangaistava teko — tämä on yksiselitteistä. Myös silpomisen valmistelu, yritys ja avunanto on kriminalisoitu. Kyse on törkeänä pahoinpitelynä rangaistavasta teosta. Ainoana Pohjoismaana Suomi ei ole erilliskriminalisoinut tyttöjen sukuelinten silpomista. Toisin kuin Suomessa, muissa Pohjoismaissa silpomisesta on annettu tuomioita. Suomessa korkein oikeus on ottanut kantaa silpomisen rangaistavuuteen muussa yhteydessä. Korkeimman oikeuden mukaan kyse on lähinnä törkeäksi pahoinpitelyksi luokiteltavasta menettelystä, jota ei missään olosuhteissa voida oikeuttaa uskonnollisilla ja sosiaalisilla syillä. Tässä samassa yhteydessä korkein oikeus korosti myös, että tyttöjen sukuelinten silpominen on eri asia kuin poikien ympärileikkaus eikä näitä voida rikosoikeudellisesti rinnastaa.

Arvoisa puhemies! Haluan nostaa esille erityisesti kolme asiaa tämän kansalaisaloitteen kannalta:

Ensinnäkin katson tätä asiaa lakimiehenä. Eräät rikosoikeustieteilijät ovat kiinnittäneet huomiota siihen, ettei tämä erilliskriminalisointi juuri tuo rikoslakiin uutta suojaa. Se ei tarkenna rangaistavan käyttäytymisen alaa. Toisaalta on aivan oikein todettu, että tällaiset erilliskriminalisoinnit ovat kuitenkin joissain tapauksissa paikallaan, sillä ne voivat korostaa teon erityistä paheksuttavuutta ja täsmentää sitä, mikä rikoslaisissa on kiellettyä. Juuri tämä puoltaa kansalaisaloitetta. Erilliskriminalisointi ilmaisee jyrkän, tuomitsevan kannan ja korostaa silpomisen paheksuttavuutta. Tyttöjen silpominen on yksiselitteisesti Suomessa väärin. Erilliskriminalisointi antaisi toivottavasti myös viranomaisille enemmän selkänöjää puuttua tähän iljettävään rikollisuuden muotoon. Kokoomuksen edustajat Sarkomaa ja Vikman ovat valmistelleet kansalaisaloitteen tueksi lakialoitteet silpomisen erilliskriminalisoinniksi ja rangaistuksen koventamiseksi. Rangaistuksen koventaminen on toinen peruste silpomisen erilliskriminalisoinnille. Erityisen tärkeänä näen teon minimirangaistuksen korottamisen kahteen vuoteen vankeutta. Paitsi että tämä on uhrin näkökulmasta oikeudenmukaisempaa, se toisi myös lisäsuojaa tutkinnan ja pakkokeinojen näkökulmasta; suomeksi sanottuna vangittuna pitäminen tutkinnan ajan on tällöin helpompaa. Näihin törkeisiin väkivaltarikoksiin syyllistyneet on saatava tehokkaammin rikosoikeudelliseen vastuuseen.

Toiseksi on ymmärrettävä, kuten täällä on korostettu, ettei silpomista saada loppumaan yksinomaan tällä erilliskriminalisoinnilla. Rikoslain täsmentäminen toki tukee sitä, että viranomaiset ehkä tarttuvat tapauksiin tehokkaammin. Silpomisen perinne ja sen uhka on kuitenkin ymmärrettävä nykyistä paremmin muun muassa synnytyssairaloissa, neuvoloissa, kouluterveydenhuollossa, päiväkodeissa ja kouluissa. Toimivaltuuksia ja toimivertäisyyksiä on syytä lisätä. Hallitukselta tarvitaan tekoja. Myös asioista puhuminen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 29/2019 vp

niiden oikeilla nimillä on tärkeää. Tyttöjen sukuelinten silpominen on silpomista. Miksi tätä kutsutaan yhteiskunnassamme, jopa terveydenhuollossamme, ympärileikkaukseksi? Kansalaisjärjestöt, erityisesti World Vision, ovat tehneet arvokasta työtä nostaessaan asiaa julkiseen keskusteluun ja puhuessaan tästä asiasta sen oikealla nimellä.

Kolmanneksi, jotta löydämme vastauksen siihen, miksei ainutkaan silpomistapaus ole päätynyt Suomessa oikeuden eteen, on ymmärrettävä, miten tämä vieras väkivallan perinne poikkeaa monista kotoperäisistä väkivallan muodoista. Ero on siinä, että naisten sukuelinten silpominen on eräiden yhteisöjen suojelema, tukema ja jopa edellyttämä normi. Kyse on laajemmasta ilmiöstä, siitä, että yhteiskuntamme sisällä on yhteisöjä, joissa uskonnon, tradition tai kulttuurin perusteella oikeutetaan ja tehdään laittomia tekoja. Kyse on niin sanotuista rinnakkaisyhteiskunnista.

Arvoisa puhemies! Vietämme tällä viikolla Suomen hallitusmuodon 100-vuotisjuhlaa. Perustuslakimme ytimessä ovat yksilön perusoikeudet ja -vapaudet. Oikeus ruumiilliseen koskemattomuuteen ei ole mielipidekysymys. Yhteiskuntamme on otettava tiukka linja rinnakkaisyhteiskuntien torjumisessa. Tyttöjen sukuelinten silpominen on todellisuutta myös sellaisissa yhteisöissä, jotka ovat olleet osa suomalaista yhteiskuntaa verraten pitkään. Voidaanko tällöin väittää, että kyse on tiedon tai valistuksen puutteesta? Rohkenen epäillä. Näyttää siltä, että kyse on asenneongelmasta. Viime kädessä halua noudattaa perusoikeuksia ja -vapauksia, noudattaa ja kunnioittaa suomalaista lakia ei voi kaataa ihmisiin, yhteisöihin ja yksilöihin ulkoapäin. Kyse on jokaisen yksilön omasta vastuusta.

16.21 Riikka Purra ps: Arvoisa puhemies! Kylläpä huomaa, että tänään puhutaan taas monikulttuurisen yhteiskunnan lieveilmiöistä: ”nollatoleranssi”, ”aivan kauheaa”, ”tarvitaan toimia”, ”tuomitaan”, ”hirveää”, ”häpeätahra” — ja mitään ei kuitenkaan tapahdu. Kaikki ovat samaa mieltä siitä, että tyttöjen sukupuolielinten silpominen on tuomittavaa, mutta se ei riitä. Ei riitä, että täällä vastustamme ja korostamme ”aivan kauheutta” ja ”aivan hirveyttä”, mikäli emme ole valmiita kohtaamaan näitä asioita, jotka ovat meidän maamme ulkoa tuotuja.

Sukupuolielinten silpominen ja useat muut erityisesti tyttöihin ja naisiin erilaisissa primitiivisissä kulttuurisissa ja uskonnollisissa tavoissa kohdistuvat väkivaltaiset tasa-arvon ja ihmisoikeuksien vastaiset teot ovat pahin esimerkki meidän liberaalin yhteiskuntamme epäonnistumisista. Moni kysyy, että miten se on mahdollista, meidän tasa-arvoisessa Suomessamme tapahtuu tällaista. Vastaan, koska vastaus on hyvin yksinkertainen: siksi, että meille saapuu ihmisiä kulttuureista, joissa tätä tapahtuu. Nämä ihmiset eivät luovu kulttuurisista tavoistaan astuessaan Suomen rajojen sisäpuolelle, eivät edes silloin, kun he neljän vuoden kuluttua saavat Suomen kansalaisuuden. Me tiedämme, että Suomessa tapahtuu silpomista. Tyttöjä lähetetään silvottavaksi. Synnytysten ja naistentautien parissa työskentelevä hoitohenkilökunta näkee tämän väkivaltaisen toiminnan seurauksia koko ajan.

Arvoisa puhemies! Se, että silpominen on rikoslain vastaista, ei ole lainkaan riittävää. Syyllisiä eli tämän lapselleen mahdollistavia vanhempia tai itse tekijöitä ei tuomita. Mitään seurauksia ei ole. Totta kai valistusta tarvitaan, mutta se on riittämätöntä, kuten yleensä näin vahvasti oman kulttuurimme vastaisissa toimissa, jotka tietyissä maahanmuuttajaryhmissä ovat yleisiä. Resurssien tarve, johon täällä tänään usea edustaja on viitannut, on tietysti tärkeää, mutta hirvittävän usein se meidän maassamme tarkoittaa sitä, että muutama maahanmuuttoon pakkomielteisen idealistisesti suhtautuva kansalaisjärjestö saa lisää rahaa, minkä seurauksena ne laittavat pystyyn sitten jonkun kampanjan, mihin kuuluu

Pöytäkirjan asiakohta PTK 29/2019 vp

hashtag, jossa tuomitaan jälleen silpomiset. Tällä ei ole itse asian kannalta minkäänlaisia todellisia seurauksia.

Tämä kansalaisaloite on totta kai kannatettava, mutta ei missään tapauksessa riittävä. Esimerkiksi Ruotsissa silpomisen kieltävä erillislaki on ollut voimassa vuodesta 1982 asti, mutta ongelma ei ole poistunut. Mistäköhän luulette sen johtuvan?

Tärkeintä olisi huolehtia, että silpomisen sallineet vanhemmat joutuvat rikosoikeudelliseen vastuuseen ja että heitä rangaistaan aivan kuten rangaistaan muitakin lastaan pahoinpiteleviä vanhempia. Tämä edellyttää sitä, että esimerkiksi hoitohenkilökunnalla tai opettajilla on velvollisuus kertoa, mikäli he havaitsevat, että lapsi on silvottu tai häntä uhkaa silvottavaksi joutuminen. Tämä velvollisuus tässä yhteydessä tarkoittaa, että heidän on pakko kertoa siitä. Se, että toimijoilla on oikeus salassapitovelvollisuuden estämättä kertoa, ei ole riittävä. Silpomisen tai sen uhan pitää aina käynnistää myös lastensuojelulliset toimet, ja jo maahantulon yhteydessä henkilöitä on valistettava tästä linjasta ja siitä on pidettävä kiinni.

Arvoisa puhemies! Mikäli Suomesta turvaa ja suojelua saanut ihminen lähettää lapsensa silvottavaksi, jopa maahan, josta hän on itse paennut, rikkoo hän merkittävällä tavalla sitä moraalista perustaa, johon ihmisoikeuksien kunnioittamisemme nojaa. Kyseessä on myös turvapaikkainstituution väärinkäyttö. Me tiedämme, että esimerkiksi Somaliassa silpomisen uhkaa lähes kaikkia tyttöjä ja naisia. On erittäin irvokasta, että samaan aikaan kun näin tapahtuu, olemme turvapaikkapolitiikassa asian vankeja. Korkein hallinto-oikeus on vasta linjannut, että kielteisen turvapaikkapäätöksen saanutta naista ei voida palauttaa Somaliaan ennen kuin on selvitetty, joutuisiko hänen lapsensa siellä silpomisen uhriksi. Toisin sanoen Suomessa emme tällä hetkellä voi tehdä silpomiselle mitään, mutta emme kuitenkaan saa palauttaa maahan, jossa silvotaan. — Miettikääpä sitä.

16.27 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin kiitos edustajakollegoille ja ensisijaisesti tietysti kansalaisaloitteen aktiiveille ja niille yli 60 000 ihmiselle, jotka ovat aloitteen allekirjoittaneet. Kansalaisaloitteen on vähän niin kuin tämmöinen toimenpideoitteen luontoinen eli ehdotus lainvalmisteluun ryhtymisestä, ja se on tietysti teknisesti helpompi laatia kuin tarkkarajainen lakialoite. Se ei millään tavalla vähennä sitä vastuuta, mikä meillä täällä eduskunnassa ja käsittelevissä valiokunnissa on. Tämä on käsiteltävä vakavasti, niin kuin jokainen täällä puheenvuoron käyttänyt ja myös ministeri Henriksson ovat todenneet. On hyvä, että tästä on vireillä myös pari täydentävää, tarkempirajaista lakialoitetta edustaja Sarkomaalta ja edustaja Vikmanilta. Olen nuo aloitteet itse jo ehtinyt allekirjoittaa ja toivon, että niihinkin saadaan vähintään se sata nimeä ja että tämä puolueajat ylittää. Varmasti tämä on nyt semmoinen asia, joka meitä yhdistää.

Suomessa riskiryhmässä THL:n mukaan on kuudesta- ja puolestasadasta yli kolmeentuhanteen tyttöä — iso joukko ihmisiä, jotka ovat väkivallan uhan alla. Pelkästään tämä uhka on sellainen asia, joka ihmiselle on traumatisoivaa ja elämää rajoittavaa. Väkivaltaa missään muodossa ei voi perustella perinteillä, ei kulttuurilla, ei uskonnolla tai muilla vastaavilla syillä. Mitään terveydellistä perustetta, mitään myönteistä terveydellistä perustetta, ei silpomiselle ole osoitettu.

Kuten tässä jo useampi edustaja on todennut, meillä on jo olemassa rikoslaissa säädökset, mutta kuten on myös todettu, tämä erillislaki lähettäisi sellaisen viestin, että asia ei jää kenellekään epäselväksi. On todellakin niin, niin kuin esimerkiksi edustaja Hassi totesi, että päällekkäistä tai rinnakkaista lainsäädäntöä ei teknisesti ole viisasta tehdä. Sitä pitäisi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 29/2019 vp

pyrkii välttämään, mutta ehkä tässä nyt on sellainen asia, että tämä viesti pitää olla niin selkeä ja ongelmaton kaikille, että jokainen sen ymmärtää, mistä tässä on kysymys: emme hyväksy väkivaltaa ja silpomista millään perusteella. Sen viestin pitää mennä eteenpäin.

Tässä on tullut esille kysymys velvollisuudesta, tai oikeastaan täällä on puhuttu kahdessa muodossa: onko oikeus ilmoittaa rikosepäilyistä vai onko velvollisuus ilmoittaa rikosepäilyistä. Kun itse katson tätä Valviran sivuilta, niin täällä on otsikkona Velvollisuus ilmoittaa lapseen kohdistuneista rikosepäilyistä. Otan täältä suoran sitaatin: ”Kaikilla terveydenhuollon ammattihenkilöillä on velvollisuus tehdä salassapitosäännösten estämättä ilmoitus poliisille, kun heillä on tehtävässään tietoon tulleiden seikkojen perusteella syytä epäillä, että lapseen on kohdistettu eräitä seksuaalirikoksena rangaistavaksi säädettyjä tekoja, kuten esimerkiksi lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö tai eräitä henkeen ja terveyteen kohdistuvia rikoksia, kuten esimerkiksi pahoinpitely. Lisäksi on tehtävä lastensuojeluilmoitus.” Näin ammattilaisille kerrotaan ja tietysti kaikille kansalaisille kerrotaan Valviran sivuilla: on velvollisuus tehdä ilmoitus

Itselleni ei ole nyt aivan selvää, kuinka aktiivisesti näitä ilmoituksia tehdään. Se varmasti lakivaliokunnassa käsitellään. Voisin kuvitella, että kaikissa tapauksissa ilmoitusta ei tehdä, ja taustalla saattaa olla erinäisiä syitä, jotka siihen johtavat: sosiaalinen paine, suoranainen uhkailu, jopa maalittaminen. Mitä pienempi paikkakunta, sitä suurempi paine. Valiokunnassa on syytä miettiä, mitkä ovat ne keinot ja tavat, joilla henkilökunnan mahdollisuuksia ilmoituksen tekemiseen madalletaan, jotta henkilökunnasta itsestään ei tule painostuksen tai jopa väkivallan uhria. Tiedän tapauksia, joissa pienillä paikkakunnilla toisentyyppisissä tapauksissa, esimerkiksi Kela-tapauksissa, painostus on niin rajua, että henkilö on jopa irtisanoutunut tehtävästään ja muuttanut isommalle paikkakunnalle.

Lopuksi, arvoisa puhemies, esitän tämmöisen fiktiivisen kysymyksen: jos saisimme tänään kuulla, että kolmetuhatta suomalaista lasta olisi vaarassa joutua sormen amputaation kohteeksi — heidän jonkun syyn: rituaalin tai jonkun muun kulttuurisen syyn takia olisi tarkoitus amputoida yksi sormi — niin minkälainen reaktio yhteiskunnassa syntyisi? Jäisimmekö katselemaan voimattomina vai ryhtyisimmekö toimenpiteisiin? — Kiitos. [Aki Lindén: Vestman jo kysyi tämän saman kysymyksen aikaisemmin!]

16.33 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa herra puhemies! Verenvuotoa, tulehduksia, hedelmättömyyttä, ongelmia raskauden ja synnytyksen aikana, pahimmillaan kuolema. Teolla ei ole mitään terveydellisiä perusteita, ja se vahingoittaa näitä tyttöjä fyysisesti ja henkisesti.

Tässä keskustelussa ovat hyvin käyneet jo ilmi ne lukumäärät, paljonko tyttöjä esimerkiksi Suomessa on vaarassa tulla silvotuksi tai paljonko tapauksia on läpikäyty. Vaikka tyttöjen sukuelinten silpominen on Suomessa rangaistavaa törkeänä pahoinpitelyinä, silti vuonna 2019 silpomistapaukset eivät päädy oikeuteen saakka. Ennakkotapauksia ei ole, ja silpomista tukevat ihmiset eivät näe tekoja pahoinpitelyinä. Jos sukuelinten silpomista ei yhteiskunnassamme yleisesti ja silpomiskulttuuria ylläpitävissä yhteisöissä ja perheissä ymmärretä törkeäksi pahoinpitelyksi, ei tekoja estetä eikä niistä ilmoiteta. Näin nämä teot eivät vähene tai lopu. Nykyinen voimassa oleva laki ei siis riitä, ja tämä on käytännössä nähty: ei yhtään ennakkotapausta.

Arvoisa puhemies! Silpomisen kieltävä erillislaki vahvistaisi viestiä siitä, että näitä tekoja ei virallisesti hyväksytä Suomessa. Tyttöjen sukuelinten silpomista ei hyväksytä. Laki olisi selkeämpi työkalu heille, jotka tekevät ehkäisevää työtä, ja se olisi ajuri myös asennemuutokselle. Moneen kertaan on todettu se, että Suomi on ainoa Pohjoismaa, jossa nais-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 29/2019 vp

ten sukupuolielinten silpominen ei ole lailla kiellettyä. Mitä tämä osaltaan kertoo yhteiskunnastamme? Piilottelemmeko vaikeita asioita? Kyse on kuitenkin ihmisoikeuksista. Näihin tyttöihin kohdistuvat teot eivät kuulu tasa-arvokäsitykseemme. Suomi on sitoutunut kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin. Sukuelinten silpomiset ovat kehoon kajoamista, koskemattomuuden loukkaamista. Vanhempinsa, kasvattajiensa ja oman lähiyhteisönsä armoilla olevalla lapsella tai nuorella ei ole vaihtoehtoja. Siksi lainsäätäjän tärkein tehtävä on suojella heikommassa asemassa olevia.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelma antaa silpomista kieltävän erillislain säätämiseen mahdollisuuden. Hallitusohjelmassa todetaan: ”Turvataan resurssit sukuelinten silpomisen vastaiseen työhön”. Hallitusohjelma siis toteaa, että toimintaohjelmien ja määrärahojen lisäksi voidaan myös lainsäädäntöä tarkentaa. Meidän lainsäätäjien vastuulla on tehdä se.

Jos sanotaan, että teon rangaistavuudesta ei vallitse minkäänlaista epäselvyyttä, olemmeko rehellisiä ja olemmeko ristiriitaisia? Näiden lähiyhteisöjen, vanhempien, kulttuurin, läheltä asiaa katsovien ja ympärillä hiljenevien keskuudessa teot ovat edelleen sallittuja. Ei voi olla niin, että uskonnon, perinteen, kulttuurin perusteella Suomessa tehdään rikoslaissa tuomittavia laittomia, törkeitä tekoja.

On myönnettävä, että erillislaki ei vähennä tarvetta asennemuutostyöhön tai ammattilaisten kouluttamiseen kohtaamaan asianosaisia ja valistamaan tyttöjen sukuelinten silpomisen lopettamisesta. Esimerkiksi kehitysyhteistyöllä on pystytty lähtömaissa kouluttamaan, muuttamaan asenteita ja jopa kieltämään lailla silpominen.

Keskusta on valmis siihen, että säädetään silpomista kieltävä erillislaki. Tyttöjen, naisten sukuelinten silpominen tulee yksiselitteisesti kriminalisoida Suomessa, kuten muissakin Pohjoismaissa. Samassa yhteydessä myös poikien ympärileikkausta koskevaa tarkentavaa sääntelyä tulee saattaa lain tasolle.

16.37 Jussi Halla-aho ps: Arvoisa puhemies! Arvoisat kansanedustajat! Suomessa silpomisilmiö koskettaa pääasiassa somaleja, jotka ovat pitkään olleet merkittävin humanitaarinen maahanmuuttajavähemmistöimme. Somaliassa lähes sata prosenttia tytöistä silvotaan.

Silpomisen barbaarisuutta ei tosiaan ole tarpeen erikseen hehkuttaa jokaisessa puheenvuorossa. Sen sijaan keskustelua on syytä käydä siitä, miten yhteiskunnan pitäisi reagoida asiaan.

Kuten kansalaisaloitteessa todetaan, Suomen laki kieltää silpomisen jo nyt. Ketään ei tietävästi kuitenkaan ole Suomessa tuomittu lapsen sukuelinten silpomisesta. Kuitenkin esimerkiksi synnytyslaitosten henkilökunta törmää tähän ilmiöön jatkuvasti. Tiedetään, että lapsia lähetetään Suomesta maahanmuuttajien lähtömaihin silvottavaksi.

On selvää ja ilmeistä, että nykyinen lainsäädäntö ja sen toimeenpano eivät riitä. Valistus ja ennaltaehkäisy on tärkeää, mutta myös jo tapahtuneisiin rikoksiin on puututtava ja niistä on rangaistava syyllisiä eli huoltajia. Jos rikoksesta ei käytännössä seuraa mitään, se on merkki siitä, että yhteiskunta ei pidä asiaa minkään arvoisena. Rangaistuksen tehtävä on myös nostaa rikokseen ryhtymisen kynnyksiä. Kuten edustaja Rantanen aivan oikein sanoi, ennaltaehkäisy ja rangaistukset eivät ole vaihtoehtoja. Ne kulkevat käsi kädessä, kuten kaikissa rikoksissa.

Miksi silpomisista ei ilmoiteta poliisille ja miksi ne eivät päädy tuomioistuimeen, vaikka niitä tapahtuu ja vaikka niistä ollaan tietoisia? Yksi selitys on varmasti sairas ilmiö nimeltä kulttuurinen sensitiivisyys. Ei haluta loukata vähemmistöön kuuluvia, pelätään rasistiksi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 29/2019 vp

leimaantumista. Suomessa jokaisella yksilöllä pitää kuitenkin olla sama oikeus ruumiilliseen koskemattomuuteen. Lapsia ei pidä uhrata sensitiivisyydelle. Vähemmistöihin kuuluvia lapsia ei pidä jättää vähemmistöyhteisöjen armoille. Pidän hyvin erikoisena täällä esiin tullutta tietoa, että nämä tapaukset eivät johda tuomioihin, koska lapsi ei pysty nimeämään silpojaa. Jos lapsi ilmestyisi kouluun tai päivähoitoon korvalehdet leikattuina, menisikö tämä seuraamuksitta, koska lapsi ei pystyisi nimeämään silpojaa?

Tarvitaan silpomisen kieltävä erillislaki. On tärkeää myös, että lain rikkomisesta säädetään tuntuva rangaistus. Ikävä kyllä Suomessa ihmisen henki ja terveys eivät yleisesti nauti kovin vahvaa lainsuojaa, mutta maalaisjärki sanoo, että puolustuskyvyttömän lapsen silpomisesta ja pysyvän ruumiinvamman tuottamisesta pitää rangaista vähintään yhtä ankarasti kuin vastaavasta aikuiseen kohdistuvasta teosta. Erityisesti on otettava huomioon, että ne ihmiset, joihin laki erityisesti kohdistuisi, tulevat yhteiskunnista, joissa rangaistukset ovat usein aivan eri sfääreissä kuin mihin meillä on totuttu. Ehdollisilla rangaistuksilla ei ole tällaisiin ihmisiin mitään pelotevaikutusta, ei liioin sakoilla, koska näihin yhteisöihin kuuluvat henkilöt ovat valtaosin työelämän ulkopuolella eikä heillä ole tuloja.

Ulkomaalaislakiin tulisi tehdä lisäys, jonka mukaan lapsen silpominen tai silvotuttaminen on peruste lakkauttaa oleskelulupa. Tällaisella seuraamuksella olisi varmasti rangaistuksiakin voimakkaampi pelotevaikutus. Ensiarvoisen tärkeää on, että riskiryhmässä olevien tyttöjen tilannetta oikeasti seurataan esimerkiksi kouluterveydenhuollon puitteissa. Silpomisen pitää tulla aina ilmi ja sen pitää aina päätyä poliisille ja tuomioistuimelle. Terveystieteiden henkilöstöllä pitää siis olla ilmoitusvelvollisuus, jonka rikkominen on niinkin ikään sanktioitu.

Aloite on erittäin kannatettava. Suomalainen yhteiskunta rakentuu yksilön oikeuksille. Julkisen vallan passiivisuus silpomisilmiön ympärillä on suoraan sanoen käsittämätön.

Totean vielä lopuksi, vaikkei se suoranaisesti tähän aloitteeseen liitykään, että myös poikalasten rituaalisilpominen pitäisi yksiselitteisesti kriminalisoida, vaikka sen terveydelliset vaikutukset eivät yhtä vakavia olekaan. Mitään järjellisiä perusteita uskonnollisten ympärileikkausten sallimiselle ei ole — puhun siis uskonnollisista, en lääketieteellisistä perustelluista toimenpiteistä.

Uskonnonvapaus, johon usein viitataan, ei ole järjellinen peruste, koska lasten silpominen nimenomaan loukkaa ja rajoittaa heidän uskonnonvapauttaan. Ja sekin on heikko peruste, että ympärileikkauksia tehtäisiin kriminalisoinnista huolimatta. Vastaavalla järjellisyllä voitaisiin laillistaa vaikkapa rattijuopumus. Kriminalisointi ei estä rikoksia, mutta se lähettää viestin siitä, mitä yhteiskunta suvaitsee ja mitä ei. Lasten uskonnollinen silpominen ei varmaankaan ole mitään, mitä suomalaisen yhteiskunnan pitäisi sietää vuonna 2019. — Kiihoksia.

16.43 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Kansalaisaloite, joka tähtää tyttöjen silpomisen kieltämiseen erillislailla, on nostanut keskusteluun tärkeän asian, ja eduskunta on tuntunut tämän keskustelun aikana olevan hyvin yksimielinen siitä, että tyttöjen silpomista ei hyväksytä ja lisätoimenpiteitä tarvitaan, jotta pystymme nykyistä paremmin suojelemaan uhan alla eläviä tyttöjä.

Sain olla mukana jättämässä tätä kansalaisaloitetta keväällä eduskuntaan. Aloitteen muoto on nimenomaan sellainen, että siinä ehdotetaan lain valmisteluun ryhtymistä. Tästä syystä olemme kansanedustaja Sari Sarkomaan kanssa jättämässä kansalaisaloitetta täydentävän lakialoitteen tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen kieltämiseksi omana ri-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 29/2019 vp

kosnimikkeeseen. Tässä lakialoitteessamme on teknisesti kaksi lakialoitetta, ja kokonaisuuden on tarkoitus parantaa sukuelinten silpomisen ennaltaestämistä, parantaa tekojen viranomaisten tietoon tuloa sekä koventaa teoista määrättäviä rangaistuksia.

Täällä on tullut esiin, että Suomessa on THL:n laskelmien perusteella noin 10 000 silpomisen läpikäynyttä tyttöä ja naista. Jopa 3 000 tyttöä tällä hetkellä elää uhan alla joutua silvotuksi. On aivan selvää, että lainsäädäntömme on lähetettävä selkeä viesti, jyrkän kielteinen viesti ja kanta silpomiseen, ja rikosvastuu on saatava nykyistä paremmin toteutumaan. Tämöinen silpomisen kieltävä erillislaki olisi vahva viesti siitä, että tyttöjen silpominen on rikos Suomessa. Silpomisen rangaistavuus nimittäin ei ole aina tarpeeksi hyvin yleisessä tiedossa, vaikka teot ovat rikoslain vastaisia törkeänä pahoinpitelyinä. Toisin kuin muissa Pohjoismaissa, meillä yksikään tapaus ei ole Suomessa edennyt oikeuteen saakka.

Tämän lisäksi, että silpominen on selvästi kielletty ja lainsäädäntö lähettää selkeän viestin siitä, miten vakava ja törkeä rikos on kyseessä, meidän on panostettava myös silpomista ennalta ehkäisevään työhön. Keskeistä tässä on vahvistaa varhaiskasvatuksen, koulun sekä sosiaali- ja terveysviranomaisten välistä yhteistyötä ja tietoisuutta silpomisesta. Näitä on siis parannettava.

Kansalaisaloite on erittäin kannatettava, ja edustaja Sarkomaan kanssa haluamme tuoda esiin tukemme ja kokoomuksen tuen esitykselle mainitsemallani lakialoitteella. Haluamme vauhdittaa tätä keskustelua ja nostaa esiin niitä asioita, jotka tässä silpomisen kitkemiseen tähtäävässä lainsäädännössä olisi hyvä huomioida.

Lakialoitteessa esitämme, että rikoslakiin lisättäisiin uusi naisten sukuelinten silpomista koskeva rangaistussäännös, jonka minimi olisi kaksi vuotta vankeutta. Lisäksi aloitekokonaisuudessa esitetään uusia pykäläiä selkiyttämään sitä, että terveydenhoito-, sosiaali- ja kouluviranomaisilla olisi velvollisuus ilmoittaa poliisille tai lastensuojeluun, kun he havaitsevat mahdollisia silpomistekoja tai epäilevät, että joku on riskissä joutua tällaisen teon uhriksi. Näiden lainmuutosten tarkoituksena olisi erityisesti vahvistaa tietoa näiden törkeiden tekojen rangaistavuudesta, korottaa teoista määrättävää rangaistusta ja parantaa syyllisten saattamista vastuuseen teoistaan.

Tuemme kansalaisaloitetta ja haluamme omalta osaltamme tarjota keskusteluun konkreettisia ajatuksia siitä, mitä erillislaissa tulisi huomioida.

16.48 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Kiitoksia aloitteen tekijöille vakavan asian esiin nostamisesta eduskunnan keskusteluun ja käsittelyyn. Tyttöjen ja naisten sukuelinten silpominen on vakava ihmisoikeusloukkaus, joka rikkoo hirveällä tavalla tyttöjen itsemääräämisoikeutta ja voi vahingoittaa ihmisen mielen ja ruumiin terveyttä vakavasti ja aiheuttaa pitkäaikaista kärsimystä.

Yhdenkään tytön ja naisen ei pitäisi joutua silpomisen kohteeksi, mutta silti sitä tapahtuu. Suomessa meidän on pystyttävä ennaltaehkäisemään tyttöjen silpomista ja estämään niin leikkaukset Suomessa kuin myös se, että tytöt viedään ulkomaille silvottavaksi. Silpomiseen syyllistyvät ja silvottavaksi lapsia vievät ihmiset on saatava tuomiolle. Vaikka tyttöjen ja naisten sukuelinten silpominen on jo nykyisissä kiellettyä ja rangaistavaa, on kuitenkin selvitetävä, tarvitaanko kansalaisaloitteessa mainittua erillislakia. Meidän on katsottava, mitkä kivet on käännettävä ja mihin toimenpiteisiin on ryhdyttävä silpomisen estämiseksi ja rikoksiin syyllistyneiden tuomiolle saattamiseksi.

Arvoisa puhemies! Lakeja on tarkasteltava, mutta lait yksin eivät lopeta silpomista. Sen tiedämme myös kansainvälisten esimerkkien pohjalta. Tarvitaan enemmän myös ennalta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 29/2019 vp

ehkäisevää työtä ja tiedottamista. Viranomaisilla ja eri alojen asiantuntijoilla on oltava osaamista ja kykyä ja halua puuttumiseen ja ennaltaehkäisyyn.

Arvoisa puhemies! Erillislain tarvetta ja muita tarvittavia toimenpiteitä pitää nyt selvittää. Suomen lainsäädännössä ei ole tapana tehdä erillisistä väkivallan muodoista erillislakia, vaan eri väkivallan muodot ovat rikoslain alaisuudessa tuomittavia. Toisaalta tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisessa ei ole kyse pelkästään niin sanotusta perinteisestä väkivallan muodosta, vaan siihen liittyy myös naisten itsemääräämisoikeuden ja seksuaalisuuden rajoittaminen ja kontrolli. Ja toki erillisillä voi olla myös viestinnällinen vaikutus. Joka tapauksessa olennaisinta on se, miten tehokkaimmin estetään silpomiset ja mikä on paras lainsäädäntöratkaisu. Selvitetään ja valitaan se.

Arvoisa puhemies! Muissa Pohjoismaissa on erillislait, mutta toisaalta Ranskassa, jossa ei ole erillislakeja, on kuitenkin Euroopassa eniten tuomioita silpomisista. Onkin hyvä tässä yhteydessä tarkastella muiden maiden lainsäädäntöä sekä lainsäädännöstä ja ylipäätään käytännöistä saatuja kokemuksia. Toisaalta Ruotsissa, jossa on erillislaki, sen säätämisen jälkeen on joissain tapauksissa ilmennyt tyttöjen tahdonvastaisia, nöyryyttäviä tarkastuksia, jotka eivät sitten ole kuitenkaan paljastaneet silpomisia. Näin ollen oli lainsäädäntö mikä hyvänsä, me tarvitsemme puuttumista, mutta se ei myöskään saa johtaa tyttöjä nöyryyttäviin käytäntöihin.

Arvoisa puhemies! Kun nyt lähdetään oikeusministerin lausuntojen mukaisesti selvitystyöhön, niin lainoppineiden lisäksi myös maahanmuuttajanaiset on otettava mukaan keskusteluun siitä, miten sukuelinten silpomiseen voidaan tehokkaimmin puuttua käytännöllä ja lainsäädännöllä Suomessa ja miten myös tietoisuutta voidaan parhaiten lisätä ja asenteita muuttaa.

Arvoisa puhemies! Kiitoksia oikeusministerille — joka nyt ei ole paikalla — siitä, että hän on luvannut aloittaa tämän selvityksen tekemisen.

16.52 Pihla Keto-Huovinen kok: Arvoisa herra puhemies! Kansalaisaloitteessa on nostettu esille tärkeä asia, se on täysin selvää. Erillislain säätäminen voi olla osa tätä ratkaisua, millä tämä toteutetaan, ja se on tähdellistä selvittää sen johdosta, että erilliskriminalisoinnilla voidaan osoittaa teon erityinen moitittavuus ja osoittaa, ettei sanotunlainen toiminta meillä yhteiskunnassa ole millään perusteella sallittua ja hyväksyttävää. Suomi olisi tällä erilliskriminalisoinnilla myös samassa tilanteessa kuin muut Pohjoismaat. Pohjoismaista meidän tulee myöskin katsoa, millä tavoin siellä on näitä näyttökysymyksiä käsitelty.

Mitä muuta hyvää tässä erillislainsäädännössä olisi: se, ettei meidän tarvitsisi miettiä näiden tekojen osalta esimerkiksi kokonaisharkinnassa teon törkeysarvostelua elikkä sitä, täytyykö kokonaistörkeys eli onko teko kokonaisuutena arvostellen törkeä, mitä edellytetään törkeän pahoinpitelyn osalta. Mikäli päädytään tähän erilliskriminalisointiin ja sen minimirangaistus olisi kaksi vuotta, se myös helpottaa pakkokeinojen käyttöä. Vangitsemisen edellytykset on jaettu kahteen ryhmään, yleisiin ja erityisiin edellytyksiin, ja erityisiä edellytyksiä ovat karttamisvaara, sotkemisvaara ja jatkamisvaara. Mikäli minimirangaistus olisi tuo kaksi vuotta vankeutta, tuomioistuimien voisi määrätä henkilön vangittavaksi ilman näitä erityisiä edellytyksiä, ja tämä helpottaa erityisesti niitä tilanteita, kun mietitään henkilön vangittuna pitämistä käsittelyn jälkeen. Hyvin usein näissä tilanteissa meillä ei ole enää erityisiä edellytyksiä ja henkilö pääsee odottamaan tuomiota vapaalle.

Joka tapauksessa tämä erillislaki ei tule ratkaisemaan sitä perimmäistä ongelmaa, mikä tähän liittyy, ja se on se näyttökysymys. Edustaja Halla-aho toi täällä osan puheestani esil-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 29/2019 vp

le niin, että eihän silloinkaan, jos lapsi tulee tarhaan, edellytetä teon tuomitsemiseksi sitä, että hän tietäisi, kuka hänen korvaansa on vahingoittanut. Tästä ei tässä ole kysymys. Puhuin siitä, että nämä teot tapahtuvat ulkomailla, lapsi viedään hänelle ehkä vieraaseen paikkaan, siellä on vieras ihminen, tämän näytön hankkiminen sieltä ulkomailta ja tekijästä on todella vaikeaa, ja tämä on se perimmäinen kysymys tässä asiassa, minkä takia näitä ei tule tuomioistuimeen. Silpominen tulee jo nykyisellään Suomessa ilmoittaa lastensuojeluviranomaisille, ja tältä osin onkin hyvin mielenkiintoista nähdä se, mitkä nämä määrät ovat siihen nähden, mitä me tiedämme siitä, kuinka paljon silvottuja lapsia täällä Suomessa on.

Joka tapauksessa me emme missään nimessä voi hyväksyä tyttöjen sukuelinten silpomista. Kyse on mielestäni siitä, kuinka me käsittelemme juridisesti tätä vaikeaa asiaa ja millä tavoin me saamme lainsäädännöllisesti kaikista tehokkaimman ratkaisun tähän asiaan, niin että oikeasti ne henkilöt ja syylliset saavat rangaistuksen ja myöskin nämä uhrin sitten turvataan.

Lapsien suojeleminen on meidän tehtävässämme ensiarvoisen tärkeää. Se on meidän jokaisen edustajan velvollisuus, ja tämän johdosta meidän tulee hakea myöskin tähän parasta mahdollista ratkaisua.

16.56 Lulu Ranne ps: Arvoisa puhemies! Suurkiitos tästä kansalaisaloitteesta sen tekijöille ja allekirjoittajille. Me palaamme tämän aloitteen myötä syvimpien arvojen, ihmis- ja perusoikeuksien äärelle. Syytä onkin. Suomalaiseen kulttuuriin, tapoihin, arvoihin, uskuntoon ei kuulu silpominen missään muodossa. Tämän ei myöskään pitäisi kuulua silpomisen ohi katsominen, välinpitämättömyys, häpeällinen passiivisuus.

Silpominen on raaka ja epäinhimillinen tuontituote, josta, niin kuin monesta muustakin maahanmuuttoon liittyvästä karmeudesta, halutaan vaieta. Nyt se vaikenemisen aika on ohi. Pakko- ja lapsiavioliitot, monivaimoisuus, kunniamurhat, šarialaki ja silpominen, kaikki nämä liittyvät maahanmuuttoon — siihen maahanmuuttoon, joka muuttaa väestöpohjaa suomalaista tasa-arvoa heikentäväksi sekä lasten ja naisten turvallisuutta uhkaavaksi. Eikö meidän kaikkien, siis aivan kaikkien täällä, tulisi tehdä yhteistyötä sen eteen, etteivät maassamme asuvat naiset ja lapset joutuisi uhreiksi sellaisille tavoille, kulttuureille ja uskonnoille, joihin vedoten syyllistytään jopa tekoihin, jotka täyttävät rikoksen tunnusmerkit? Eikö tässä olisi yhteistyön paikka? Eikö Suomen maahanmuuttopolitiikan tulisi edistää naisten ja lasten turvallisuutta, tasa-arvoa ja hyvinvointia, parantaa taloudellista huoltosuhdetta?

Arvon puhemies! Eduskunta on ollut harvinaisen yksimielinen niistä karmeuksista, mistä täällä on tänään kyse. Silpomista ei voi kukaan katsoa ohi, ei ainakaan pitäisi. Me voimme koko eduskunnan voimin ihan yksimielisesti ja julkisesti tuomita kaikki siihen haittamaahanmuuttoon liittyvät julmat asiat. Kuka täällä voisi hyväksyä šarialain? Kuka täällä voisi oikeastaan hyväksyä silpomisen? Ei varmasti kukaan meistä. Meidän velvollisuutemme on suojella maassamme asuvia naisia ja lapsia kaikelta tältä julmuudelta. Meidän tulisikin yhteistyössä yli puoluerajojen ja kaikin eduskunnan vallassa olevin keinoin estää maahanmuuttoa, joka lisää tätä uhkaa, altistaa maassamme asuvia naisia ja lapsia uusille väkivallanteoille. Meidän tehtävämme on puolustaa kansaamme, puolustaa niitä heikoimpia. Meillä on myöskin se valta, kaikki keinot tehdä sitä, yhteistyössä. — Kiitos.

17.00 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa herra puhemies! Pidän tätä lakialoitetta äärimmäisen kannatettavana. Ja vaikka tällainen tyttöjen silpominen nykyäänkin on laitonta, niin tämän

Pöytäkirjan asiakohta PTK 29/2019 vp

erillislain säätäminen on äärettömän hyvä asia, ja on hyvin sääli, että edellinen oikeusministeri Häkkänen ei tähän ryhtynyt, vaikka viime vaalikaudella keskustan ministeri Saarikko tätä asiaa yritti kovasti viedä eteenpäin.

Toivon kyllä, kun lakivaliokunta nyt käsittelee tätä asiaa, että se käsittelee samassa yhteydessä myös poikien ympärileikkauksen kriminalisoinnin. Meillä on THL:n ja Lääkäriliiton selkeä kanta siitä, että he eivät suosittele tällaista toimenpidettä, ja meillä on tutkimustietoa siitä, että myös noin puolelle prosentille pojista aiheutuu jonkuntyyppinen pysyvä vamma siitä, että heidät ympärileikataan, ja esimerkiksi Yhdysvalloissa sata poikalasta kuolee vuosittain. Itse näen, että tässä on kysymys myös sukupuolten välisestä tasa-arvosta, ja toivon, että tämä asia otetaan valiokuntakäsittelyssä huomioon.

Olen tässä kuunnellut perussuomalaisten puheita ja olen vähän ymmälläni. Itse asiassa haluaisin kysyä nyt tarkennusta: Jos olen oikein ymmärtänyt, niin perussuomalaiset eivät halua, että yhtään silpomatonta tyttöä palautetaan Somaliaan, koska he ovat siellä vaarassa joutua silvotuiksi. Olenko nyt ymmärtänyt oikein? [Aki Lindén: Niinhän täällä sanottiin!]

17.01 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Kuten vastauspuheenvuorossani aikaisemmin tässä keskustelussa jo totesin, aika tasan 28 vuotta sitten syyskuun 20. päivä vuonna 91 tein hallitukselle kirjallisen kysymyksen siitä, pitäisikö tyttölasten sukuelinten silpominen kieltää erillisellä lailla. Tämän kysymyksen allekirjoitti 30 kansanedustajaa, joiden joukossa olivat muun muassa vielä politiikassa mukana olevista Eva Biaudet ja Heidi Hautala ja vielä muutama kuukausi sitten eduskunnan tai europarlamentin jäsenenä olleista Riitta Myller ja Liisa Jaakonsaari. Silloinen oikeusministeri Hannele Pokka vastauksessaan totesi, että kyseessä on törkeä pahoinpitely, ja kuten kerroin, itse asiassa hyvin moni niistä asioista, mitkä tässä keskustelussa on tuotu esille, on todettu myöskin tässä 28 vuotta sitten jätetysissä kirjallisessa kysymyksessä ja oikeusministerin siihen antamassa vastauksessa.

Kuten jo myös tässä keskustelussa edellä kerroin, samalla eduskuntakaudella käsiteltiin rikoslain kokonaisuudistusta, ja käsittelyssä olivat myös henkeen ja terveyteen kohdistuvat rikokset. Siinä yhteydessä lakivaliokunta kirjoitti tämän törkeä pahoinpitely -pykälän perusteluihin, että niin sanottu tyttölapsen ympärileikkaus tai sukuelinten silpominen täyttää tämän teon kriteerit.

Keskustelussa on tuotu esille se, että tästä teosta maksimirangaistus on kymmenen vuotta vankeutta, eli rikoslaki pitää sitä jo hyvin törkeänä rikoksena. Vähemmän tunnettu asia on se, että nykyrikoslaissa on myös pykälä ”Törkeän henkeen tai terveyteen kohdistuvan rikoksen valmistelu”, jossa maksimirangaistus on neljä vuotta vankeutta. Tässä keskustelussa on tuotu esille aika isoja lukumääriä siitä, paljonko silvottuja naisia kaiken kaikkiaan on, mutta sen sijaan ei semmoista selkeää tietoa siitä, kuinka paljon on sellaisia tyttöjä, jotka Suomessa asuessaan, joko Suomessa syntymisen jälkeen tai Suomeen muuttamisen jälkeen, ovat joutuneet tämän silpomisen kohteeksi.

Ehkä suurin ongelma, mitä tässä keskustelussa on tuotu esille nimenomaan tämän nykylain toimivuuden kannalta, on tämä näyttökysymys. Itse en ole juristi vaan maallikko, mutta on vaikea ymmärtää ja uskoa, että jos Suomessa syntyneestä työstä todetaan, että hänen sukuelimensä on silvottu, lapsen vanhemmat eivät olisi tämän asian kanssa missään tekemisissä, joten tuntuu siltä, että se, että miten näyttöä arvioidaan, on yksi sellainen asia, mitä laissa olisi syytä selventää. Myöskin tämä minimirangaistuksen nostaminen kahteen vuoteen, joka helpottaisi tutkintaa, vaikuttaa sellaiselta asialta, jota pitäisi vakavasti harkita.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 29/2019 vp

Nämä seikat nostan esille ja myöskin sen, että ylipäätänsä kaikille osapuolille olisi selvä se seikka, mikä tässä keskustelussa on todettu aivan yksimielisesti — että tyttölapsen sukuelinten silpominen on törkeä rikos, ihmisoikeusloukkaus ja pysyvän ruumiinvamman aiheuttamista ihmiselle, koko loppuelämää haittaavan ruumiinvamman aiheuttamista ihmiselle — että tosiaan tämän teon rikollisuus ja myös siihen myötävaikuttamisen rikollisuus olisi selkeä asia. Mielestäni, aivan kuten oikeusministeri Henriksson erittäin hyvissä puheenvuoroissaan totesi, tätä todella olisi syytä harkita.

Ymmärrän oikeusoppineiden ajatuksen siitä, että lain pitäisi olla sisäiseltä rakenteeltaan ikään kuin kaunis, että ikään kuin samoja asioita ei sanottaisi moneen kertaan, mutta jotta tässä nimenomaisessa kysymyksessä tämän teon rikollisuus ja siihen myötävaikuttamisen rikollisuus olisi kaikille selvää, niin tässä asiassa poikkeus tällaisesta ikään kuin juristien kauneusihanteista lainsäädännön suhteen voisi hyvinkin olla perusteltu.

Vielä viimeisenä asiana toteaisin sen, että laki Suomessa tuntee myös sellaisen käsitteen kuin käänteinen todistustaakka. Tämä on esimerkiksi tasa-arvolaisissa: silloin kun epäillä, että sukupuolen perusteella on joutunut työhönotossa syrjityksi, työnantaja joutuu osoittamaan, että näin ei ole tapahtunut, sen sijaan, että syrjityksi tuleminen kokeneella olisi se koko todistustaakka. Myöskin tämä saattaisi olla sellainen seikka, joka tarvittaisiin tämän näyttökysymyksen helpottamiseen, jotta näitä tekoja, sikäli mikäli niitä tapahtuu oikeasti, saataisiin tuomiolle.

Olen hyvilläni siitä, että tästä istuntokeskustelusta on sinänsä lähtenyt erittäin yksimielinen viesti siitä, että tyttölapsen sukuelinten silpominen ja kaikki siihen myötävaikuttaminen ovat rikollisia tekoja. Toivon, että tämä viesti eduskunnan täysistunnosta lähtee myös niille ihmisille, joita tavalla tai toisella tämä asia koskee, sen lisäksi, että se lähtee oikeusministeriöön niille ihmisille, jotka selvittävät sitä, mitä lainsäädäntömuutoksia tarvitaan.

17.09 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Myös minä kannatan tätä kansalaisaloitetta, ja olen myöskin allekirjoittanut edustajien Sarkomaa ja Vikman lakialoitteet asiaan liittyen. Olen sitä mieltä, että tarvitsemme silpomisen kieltävän oman lain, joka kattaa myös ulkomailla tehdyt silpomiset. Suomihan on ainoa Pohjoismaa, jossa naisten ja tyttöjen silpomista ei ole kielletty erillislailla, ja esimerkiksi Ruotsissakin se laajennettiin ulkomailla tehtyihin tekoihin jo 20 vuotta sitten.

Suomessa on arviolta noin 10 000 silpomisen läpikäynyttä tyttöä ja naista, ja noin 650—3 080 tytön arvioidaan olevan vaarassa joutua silpomisen uhriksi sosiaali- ja terveysministeriön tilastojen mukaan. On hämmästyttävää, että vaikka asia on jo tälläkin hetkellä törkeän pahoinpitelyn tai pahoinpitelyn tunnusmerkit täyttävä rikos, meillä ei silti ole oikeustapauksia, ja ehkä yksi on juuri se kysymys, mitä edustaja Keto-Huovinen hyvin puheessaan toi esiin, eli näyttö ja myöskin asioiden kieltäminen ja niistä ilmoittaminen. Esimerkiksi terveydenhuoltohenkilöstöllä, kuten edustaja Kiuru aiemmin totesi, on velvollisuus ilmoittaa epäilystä, joka kohdistuu lapseen kohdistuvaan pahoinpitelyyn. Miksi näin ei tapahdu, on hyvä kysymys. Peitelläänkö sitä, eivätkö he tiedä, liittyykö asiaan niin paljon häpeää, vai mikä on se syy, minkä takia tämä ei tule poliisin tietoon?

Olen hyvilläni siitä, että myöskin ministeri Henriksson on ottanut nyt sen kannan, että hän haluaa katsoa, millä tavalla lakivaliokunta asiaa käsittelee, ja on valmis harkitsemaan erillislain laatimista, ja toivon todella, että lakivaliokunnassa otetaan myöskin tämä ennaltaehkäisyn kysymys hyvin oleellisesti mukaan, koska kaikkein tärkeintähän on se, että me pystyisimme ennaltaehkäisemään ne tyttöjen ja naisten silpomiset, koska sitten kun se ta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 29/2019 vp

pahtuu, sitten voimme vain rangaista tehdystä teosta ja sen tytön tulevaisuuden kannalta se on jo menetetty tapaus.

17.11 **Leena Meri ps:** Arvoisa herra puhemies! Kiitos niille yli 61 000 henkilölle, jotka ovat tämän aloitteen allekirjoittaneet, että olemme saaneet tämän laajaan käsittelyyn tänne eduskuntaan.

Perussuomalaisen eduskuntaryhmä on toivonut tämän asian esillä pitämistä. Varapuhemies Eerola on tehnyt tämän vuoden alussa tästä toimenpideoitteen, jotta ministeriö olisi ryhtynyt erillislainsäädännön tekemiseen, mutta sitä ei tapahtunut. Aivan loistavaa, että tämä asia on tullut nyt esille.

Olen henkilökohtaisesti, niin kuin varmaan moni muukin tässä salissa, sitä mieltä, että uskonnon ja kulttuurin varjolla ei saa altistaa ketään väkivallalle, oli kysymyksessä lapsi, aikuinen tai eläin. Olemme puhuneet välillä myös erilaisista rituaaliteurastuksista. Tänään puhumme lasten ja naisten vahingoittamisesta. Meillä on nyt yhteiskunnassa olemassa tilanne, että meille on ulkopuolisista kulttuureista tullut ilmiöitä, jotka eivät vastaa millään tavoin meidän perinteitämme ja oikeustajuumme.

Harvoin voin olla vilpittömästi yhtä mieltä näin monista asioista, joita edustaja Hassi toi tuossa äsken esille. Olin itsekin pohtinut sitä, onko kysymyksessä se, onko pykälä tehokas, vai mikä siinä nyt on, että niitä henkilöitä ei saada lain eteen vastuuseen teoistaan, siitä, että he ovat asettaneet lapsensa alttiiksi tällaiselle teolle. Edustaja Hassi ansiokkaasti pohti tätä käännettyä näytötaakkaa ja näyttöä. Tämä tuli myöskin siinä puheenvuorossa esille, kun edustaja Halla-aho puhui siitä, että jos lapsi saapuisi kouluun korvat pois leikattuina, niin mitä me tekisimme. Katsoisimmeko, että jos lapsi ei osaa kertoa, oliko se isä vai äiti vai naapurin poika, niin me emme tekisi mitään? Kyllä me tekisimme. Soittaisimme lastensuojeluun välittömästi, opettaja soittaisi. Sieltä tulisi lastensuojelu paikalle. Jos ei tekijää löydy, lapsi otetaan huostaan. Lähdetään selvittämään, kuka se on ollut, ja lähtökohtahan on se, että vanhempien pitää jotain asiasta tietää. Tässä yhteydessä toivon, että lakivaliokunnassa — olen itse lakivaliokunnan puheenjohtaja — me selvitämme tämän aukkokohtan siinä mielessä, tulisiko sitten erillisellä lainsäädännöllä kriminalisoida jonkinlainen laiminlyöntirikos, jos laista ei tällä hetkellä löydy siihen pykälää, koska kyllä vanhempien täytyy tietää, kuka on tehnyt, ja jos eivät tiedä, niin he ovat laiminlyöneet lapsen huolenpidon. Lapsi pitää silloin ottaakin huostaan, koska jos mietimme, että ei tiedetä, kuka silpoo lasta, niin eipä varmaan tiedetä paljon muutakaan sitten: onko lapsi pienenä lapsena siellä keskenensä kaikki päivät, vai mitä siellä oikein tapahtuu.

Tässä keskustelussa on tullut esille myös se, että juuri näistä kulttuurillisista syistä ihmiset eivät jää kiinni teoistaan. Kulttuuri suojelee, ja nämä ihmiset suojelevat toinen toisiaan. Joskus muistan rikosoikeuden oppikirjasta löytäneeni semmoisen ajatuksen, että kiinnijäämisriski on juuri se tehokkain keino ennalta ehkäisemiseen, vaikka meillä olisi kuinka tehokkaat pykälät ja kaikista tulisi kuolemanrangaistus, lähestulkoon. No, Suomessa sitä ei ole, mutta vaikka olisi miten rankka tuomio, niin siitä huolimatta, jos ei kiinnijäämisriskiä ole, niin se ei kunnolla estä, koska kaikkihan tietävät, että se on kuollut kirjain.

Minusta oli erittäin hyvä ajatus se, mitä edustaja Halla-aho, puolueemme puheenjohtaja, ehdotti, että mikäli vanhemmat syyllistyvät tällaiseen — tai itse jopa mietin sitä, että voidaan osoittaa heiltä tämmöinen laiminlyönti — niin heiltä tulee lakkauttaa oleskelulupa ja palauttaa heidät kotimaahansa. Tämä oli erittäin hyvä ajatus, ja tätä meidän täytyy pohdita myös meidän ulkomaalaislainsäädännössämme.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 29/2019 vp

Edustaja Hassi puhui myös ilmoitusvelvollisuudesta. Tämä on erittäin tärkeä asia, mutta meidän täytyy miettiä sitä, että siinä pitää olla kunnon tehokas rangaistusjärjestelmä. Se ei riitä, että on ilmoitusvelvollisuus. Jos jättää velvollisuuden täyttämättä, niin tuleeko siitä jotain sanktioita, ja miten saadaan tietää, että joku on jättänyt ilmoitusvelvollisuutensa tekemättä? Täällä keskusteluissa on tullut esille se, että syynä saattaa olla pelko siitä, että tulee leimatuksi rasistiksi tai jopa saa henkilökohtaisen vainoajan kimppuunsa — tiedetään, missä asuu ja muuta. Viranomaisen nimi tulee näille perheille tietoon, ja yksityisenkin henkilön nimi voi tulla tietoon asian edetessä, eli kukaan ei ole suojassa siltä, että ei tule tietoon. Tämä voi tietysti myös estää ihmisiä ilmoittamasta. Tätäkin tulisi pohtia, onko siellä olemassa sellaisia säädöksiä, joita me voisimme rakentaa sen suojaksi, että ihmiset uskaltaisivat ilmoittaa näistä asioista. Meillä on myös esimerkiksi todistajansuojelu. Nimi tietysti tulee tietoon. Mutta tämä on yksi asia.

Täällä vasemmiston edustaja Honkasalo tuossa jossakin vaiheessa puhui, ettei saa puhua asioista jollakin tavalla loukkaavasti joitakin tiettyjä väestöryhmiä kohtaan tai jotakin muuta. Jos ilmiö koskee tiettyjä uskontoja, kulttuureita tai jostakin tietystä maasta tulevia ihmisiä, niin totta kai meidän täytyy voida puhua asioista asioiden oikeilla nimillä eikä pelätä sitä. Eräät henkilöt, jotka tulevat erästä maasta, joilla on eräänlaisia tapoja — jotenkin en voi ymmärtää sitä. 2000-luvun Suomessa me voimme puhua suoraan asioista, ja silloin, kun asia tulee jostakin tietystä kulttuurista tai uskonnosta, niin silloin se vain on niin. Ei se auta, että sitä asiaa kauheasti peittelee ja salailee. Itse ainakin tykkään aina puhua asioista niiden oikeilla nimillä.

Tosiaan, lakivaliokunnan puheenjohtajana lupaan, että tämä asia saa arvokkaan ja perusteellisen käsittelyn. Kun täällä puhuttiin jostakin lakialoitteesta, niin on ollut hirveän vaikea kommentoida, onko se edes ratkaisu tähän asiaan, kun koko lakialoitetta ei ole esitelty muille edustajille kuin ilmeisesti kokoomuksen edustajille. On hirveän vaikea ottaa kantaa, tai ainakin tuntui, että se ei ratkaise näitä monia laajempia rikosoikeudellisia ongelmia ilmoitusvelvollisuudesta, näyttötaakasta, kiinnijäämisestä ja ilmoitusvelvollisuuden sanktioinnista. Kuulosti, että se ei ratkaise näitä, mutta vaikea sanoa, kun sitä ei ole nähnyt.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Honkasalo, nimi mainittiin ja pyydetään vastauspuheenvuoroa. Se sitten myönnettäköön.

17.18 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Meri sanoi, ettei näistä asioista saisi puhua. Ei ole kyse siitä, vaan kyse on siitä, millä tavalla puhutaan. Erityisesti teidän ryhmänne on erikoistunut siihen, että ei pystytä puhumaan tästä asiasta nimenomaan niin, että ei leimattaisi kokonaisia ihmisryhmiä sellaisella tavalla, johon myös puhemies Vanhanen joutui tuossa aikaisemmin puuttumaan.

Naisiin kohdistuva väkivalta on Suomessa todella vakava ihmisoikeusongelma, ja niin kuin omassa puheenvuorossani aikaisemmin sanoin, lasken myös silpomisen kuuluvan siihen. Pidän sitä erittäin raakalaismaisena väkivallantekona, eikä voi olla myöskään niin, että naisiin kohdistuva väkivalta kiinnostaa vain silloin, kun se edistää omaa maahanmuutтовihamielistä agenda.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kun mainittiin perussuomalaisten ryhmä, niin annetaan perussuomalaisten ryhmälle vastauspuheenvuoro.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 29/2019 vp

17.19 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Jos olisin oikein kova loukkaantumaan, niin loukkaantuisin tuosta, että minua kutsuttiin juuri maahanmuutтовihamieliseksi, mutta kestäen sen oikein hyvin ja tunnustan, että suhtaudun moniin asioihin kriittisesti, oli kysymys maahanmuutosta, talouden asioista, verotuksesta, siitä, miten ne toteutetaan. Olen hyvin kriittinen ja haluan hyvää ja järkevää lainsäädäntöä ja haluan myös järkevää maahanmuuttopolitiikkaa.

Me perussuomalaiset olemme usein puuttuneet lasten ja nuorten asemaan ja naisten asemaan vaihtoehtobudjeteissamme ja keskusteluissamme, joten edustajan äskeinen väittäminen ei sinänsä pidä paikkaansa. Enkä myöskään tunnistanut tuota ”teidän ryhmästäne tullutta”. Edustaja Tynkkynen totesi, että tietty henkilö oli mennyt alle 10-vuotiaan tytön kanssa naimisiin, ja se on ilmeisesti fakta. Yleisesti ottaen yhteiskunnassamme katsomme, että jos aikuinen mies on alle kymmenvuotiaan kanssa, niin kyllä sitä pidetään pedofiliana.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt mennään puhujalistaan.

17.20 **Eeva Kalli kesk:** Arvoisa puhemies! Tämä kansalaisaloite koskee äärimmäisen vakavaa, törkeäksi pahoinpitelyksi luokiteltavaa menettelyä eli naisten ja tyttöjen sukupuolielinten silpomista. Kyseessä on tosiaan yksiselitteisesti tuomittava teko, joka toki jo tällä hetkellä on törkeänä pahoinpitelynä Suomessakin rangaistava — tätä on ilman muuta tärkeää alleviivata. Tästä huolimatta ymmärrän hyvin tarpeen ryhtyä erilliseen lainvalmisteluun silpomisen nimenomaiseksi kriminalisoimiseksi.

Tämän päivän keskustelu on osoittanut, että tämä tarve on vahvasti tunnustettu yli puoluerajojen. Viesti tästä salista on siten selkeä ja vahva. Tämän keskustelun tiimoilta on kuitenkin nostettu esiin monia mielenkiintoisia ja tärkeitä kysymyksiä, kuten hetki sitten edustaja Kärnän tekemä kysymys, johon olisi hyvä kuulla vastaus perussuomalaisilta. [Leena Meren välihuuto]

Arvoisa puhemies! Tyttöjen sukupuolielinten silpomisen tai sen valmisteluun, yritykseen tai tekoon muulla tavoin osallistumisen kriminalisointi on tärkeää, jotta rikoksiin osalliset saadaan syytteeseen ja rangaistaviksi. Kyse on aina paitsi törkeästä yksilön itsemääräämisoikeuteen ja koskemattomuuteen kajoavasta rikoksesta, myös inhimillisestä kärsimyksestä. Tästä syystä on välttämätöntä edistää myös kaikkia niitä toimenpiteitä, joilla silpomistapauksia saadaan ennalta ehkäistyä eli estettyä näiden hirveiden rikosten tekeminen ennalta, ja tähän tarvitaan monialaista, poikkihallinnollista ja eri sektoreiden välistä yhteistyötä. Rikollisen menettelyn kitkemiseksi ja ennalta ehkäisemiseksi tarvitaan siis tiivistä yhteistyötä esimerkiksi terveydenhuollon, sosiaalihuollon, koulutoimen ja poliisin välillä. On tärkeää muun muassa kehittää koulutusta, jotta ammattilaiset oppivat työssään ottamaan silpomisen puheeksi ja ovat tietoisia heitä koskevista ilmoitusvelvollisuuksista, mutta tarvitaan tiivistä vuoropuhelua myös järjestömaailman ja uskonnollisten yhteisöjen kanssa ja kesken.

Arvoisa puhemies! Edellinen perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko käynnisti vuoteen 2020 ulottuvan toimintaohjelman silpomisen estämiseksi. Hän myös avasi keskustelun silpomisen ennaltaehkäisyyn liittyvistä toimista paitsi eri hallinnonalojen ja järjestöjen edustajien, myös uskonnollisten johtajien kesken. Kannustan nykyistä peruspalveluministeri Kiurua ja muita avainroolissa toimivia ministereitä jatkamaan tätä silpomisen kitkemiseen tähtäävää tiivistä vuoropuhelua myös uskonnollisten johtajien kanssa. Tyttöjen silpomisen tiedetään nimittäin liittyvän vahvasti nimenomaan uskontoon ja kulttuuriin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 29/2019 vp

linkittyviin traditioihin, minkä johdosta uskonnolliset johtajat voivat olla tämän rikollisen ilmiön kitkemisessä avainroolissa.

Arvoisa puhemies! Edellytän siis, että hallitus jatkaa ja edistää kaikkia niitä toimenpiteitä, jotka auttavat pääsemään eroon tästä tuomittavasta, inhimillistä kärsimystä aiheuttavasta menettelystä. Samalla annan tukeni tämän kansalaisaloitteen esitykselle käynnistää lainvalmistelu silpomisen kieltämiseksi ja kriminalisoimiseksi erillislailla.

17.24 Hanna Huttunen kesk: Arvoisa puhemies! Kuten te, Sebastian Tynkkynen, ja monet muutkin perussuomalaiset ja kaikki täällä oikealla laidalla salia olette käyttäneet monia puheenvuoroja ihmisten tasa-arvosta täällä Suomessa — te olette puhuneet maahanmuuttajista, äideistä, tyttäristä ja lapsista — myös minä kansanedustajana haluan ehdottomasti puolustaa maahanmuuttajaperheitä, niiden naisia ja lapsia, mutta haluan puolustaa myös kantasuomalaisia aivan samalla viivalla.

Tämä kansalaisaloite puuttuu erittäin ikävään ongelmaan, jonka suhteen olemme valtiona ja yhteiskuntana olleet aivan liian löperöitä. Tyttöjen ympärileikkaukset ovat ehdottomasti ja jyrkästi tuomittavia tekoja, ja työkalupakki niitten torjumiseksi on ollut surkea.

Lasten, tyttöjen ja naisten ympärileikkaus eli toisin sanoen sukuelinten silpominen on yksiselitteisesti kriminalisoitava Suomessa, kuten muissa Pohjoismaissa on jo tehty — samassa yhteydessä tulisi mielestäni tarkastella myös poikien ympärileikkausta koskevaa lainsäädäntöä. Edellisellä hallituskaudella oikeusministeri Antti Häkkinen piti erillislakia tarpeettomana ja perusteli tätä nykyisen lainsäädännön riittävyydellä. Nyt tämä sali on yksimielinen siitä, että tuo laki ei ole ollut riittävä. Suomessa asuu joidenkin arvioiden mukaan jopa 3 000 tyttöä, jotka ovat vaarassa joutua silvotuiksi. Heidän suojakseen onkin nyt laadittava laki, joka yksiselitteisesti kriminalisoi silpomisen. Tämä täsmälaki olisi viesti siitä, että maassamme tämä brutaali toiminta ei ole kerta kaikkiaan sallittua. Tätä työtä me tulemme jatkamaan myös lakivaliokunnassa, jonka jäsen olen.

Arvoisa puhemies! Suomessa pitää jatkaa myös asennemuutos- ja tiedotustyötä sekä kouluttaa edelleen ammattilaisia viemään valistusta asian suhteen eteenpäin. Ympärileikkauksen läpikäyneiden hyvinvointia pitää parantaa, sillä tähän on jo nyt heille inhimillinen loppuajan kestävä tragedia. Myös hallitusohjelmasta löytyy kirjaus ”turvataan resurssit sukuelinten silpomisen vastaiseen työhön”, ja tähän ohjelmapykälään olemme varmasti kaikki valmiita yhtymään. — Kiitos.

17.27 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Puhun paikaltani ja lyhyesti, koska tästä asiasta on käytetty jo 40 hyvin saman sisältöistä puheenvuoroa eikä niihin sinänsä ole paljon lisättävää. Lääkärinä ja terveydenhuollon työntekijänä suhtautuminen tähän silpomiskysymykseen on minulle itsestäänselvää, ja pidän tätä kansalaisaloitetta aivan erinomaisena. Itse muun muassa vuonna 2011 tästä samasta aiheesta annoin laajan haastattelun erään silloin myönnetyn tunnustuspalkinnon yhteydessä, jonka rahoitussisällön ohjasin muun muassa tämän asian ennaltaehkäisytyöhön.

Haluaisin todeta tästä keskustelusta, että ymmärrän toki uutena kansanedustajana meidän parlamentin työskentelytavan, että meillä on nyt kymmenen ihmistä täällä ja me olemme kahden tunnin ajan sanoneet 40 kertaa täällä saman asian, mutta aiemmassa työyhteisössäni sitä pidettäisiin kyllä jossain määrin tehottomana. Jos meillä on itsestäänselvä ongelma, niin se ongelmahan pitää ratkaista. Itse kuuntelin tämän kuitenkin kokonaan ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 29/2019 vp

kuuntelen loppuun tämän keskustelun, koska haluan, että myös pääministeripuolueen edustajalla tässä asiassa on puheenvuoro.

Totean omana kantamani, niin kuin jo sanoin, että tämä kansalaisaloite oli erinomainen. Toivon, että tässä asiassa edetään nopeasti. Edustaja Hassin puheenvuorossa oli paljolti sitä pohdintaa, jota olisin muuten tässä esittänyt, ja myös ministerin puheenvuorot tässä asiassa olivat erinomaisia. — Kiitoksia.

17.29 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Tänään käyty keskustelu on ollut erittäin tärkeää, ja kiitos tämän kansalaisaloitteen tekijöille, että pääsimme käymään tätä keskustelua. Itse näen niin, että tässä salissa käyty keskustelu on tärkeää. Sitä seurataan laajalti, ja on myös tärkeää, että se keskustelu leviää myös muualle yhteiskuntaan tämän meidän aloittamamme keskustelun myötä, koska tässä asiassa ja tämän ilmiön kitkemiseksi tieto ja avoin keskustelu ovat erityisen tärkeitä.

Meidän täytyy täältä lähettää selkeä viesti tyttöjen puolesta, niin että kenellekään ei jää epäselväksi, että suomalaisessa yhteiskunnassa ei hyväksytä silpomista. Kuten täällä on jo aiemmin todettu, niin kaikissa näissä puheenvuoroissa, jotka täällä on pidetty, tätä aihetta on pidetty todella tärkeänä.

Vaikka silpominen on jo nykyisen rikoslainsäädännön perusteella kiellettyä ja rangaistavaa, niin koska meillä on hyvin tiedossa, että silti silpomista tapahtuu, on ihan selkeää, että tämä nykyinen järjestelmä ei toimi. THL:n arvion mukaan noin 600—3 000 Suomessa olevaa tyttöä on vaarassa joutua silvotuksi, ja tätä emme tietenkään voi hyväksyä. On aika selvää, että me olemme epäonnistuneet näitten tyttöjen suojelemisessa. Meillä on käytännössä velvollisuus juuri täällä selvittää kaikki ne keinot, joilla silpomista voidaan estää, on sitten kyse siitä, että tarvitaan kokonaan uusi erillinen lainsäädäntö sen estämiseksi, tai siitä, että otamme käyttöön kaikki ne keinot, jotka jo nykyisen lainsäädännön puitteissa voidaan tehdä ennaltaehkäistäksemme tätä ilmiötä.

On aika hämmentävää, että Suomessa, jossa on edistyksellinen neuvolajärjestelmä ja hyvin edistyksellinen kouluterveydenhuolto ja ammattilaiset käytännössä kohtaavat vuosittain kaikki lapsiperheet ja Suomessa olevat lapset ja nuoret, tähän ilmiöön emme silti ole pystyneet puuttumaan. On aika hämmentävää, että Suomessa, joka on terveystiedon keräämisen ja tilastoiden mallimaa, meillä ei käytännössä ole aidosti tietoa siitä, kuinka moni tyttö täällä on joutunut silvotuksi. Vasta tänä vuonna on esimerkiksi kouluterveyskyselyyn lisätty kysymys silpomisesta. Onko ehkä niin, että emme ole halunneetkaan tietää? Onko ollut helpompi ummistaa silmät tältä tosiaan brutaalilta ilmiöltä? Se meidän täytyy tässä myöntää.

Tarvitsemme lisää tietoa ja koulutusta ammattilaisille. Meidän täytyy varmistaa, että kaikki ammattilaiset tietävät tästä puheeksiottovelvollisuudesta ja ilmoitusvelvollisuudesta, joka heillä on jo tällä hetkellä. Neuvolassa ja varhaiskasvatuksessa työskentelevillä on todellakin velvollisuus ottaa tämä asia puheeksi aina, kun he kohtaavat siellä lapsiperheitä. Meidän täytyy tietysti pitää huolta siitä, että ammattilaisilla on riittävät resurssit, jotta heillä on myös aikaa tämän asian hoitamiseen. Siihen me kaikki voimme vaikuttaa muun muassa tämän syksyn budjettikäsittelyssä, jossa myös hallitus on hakemassa lisäresurssointia näittenkin asioiden hoitamiseksi. Mutta kiitos tästä keskustelusta, ja tämä työ sitten jatkuu, ja samalla uskon, että tämän asian saamme Suomessakin hoidettua.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 29/2019 vp

17.32 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Salissa on pidetty tänään monia erittäin hyviä puheenvuoroja, ja myös minä kannatan erittäin lämpimästi tätä käsittelyssä olevaa tyttöjen sukuelinten silpomisen kieltämiseen tähtäävää kansalaisaloitetta.

Kuten tässä kansalaisaloitteessa todetaan, sukuelinten silpomiselle ei ole olemassa minäkäänlaisia terveydellisiä perusteita vaan se ainoastaan vahingoittaa naisia ja tyttöjä lukuisin eri tavoin. Silpomisen syyt ovatkin kulttuurisia, mutta sen negatiiviset vaikutukset ovat hyvin vakavia, muun muassa kova fyysinen kipu ja tulehdusriski — henkisistä traumaista puhumattakaan: ne voivat ulottua koko henkilön loppuelämän ajalle. Kyse on sellaisesta kokonaisvaltaisesta ihmisoikeuksien loukkaamisesta, jota ei missään tapauksessa tule sallia Suomessa.

Arvoisa puhemies! Vaikka silpominen täyttääkin rikoslain mukaisen pahoinpitelyn tunnusmerkistön, antaisi tämä kansalaisaloitteen hyväksyminen selkeän viestin siitä, ettei silpominen ole suomalaisessa yhteiskunnassa millään muotoa hyväksyttävissä. Ja kuten täällä on tänään moneen kertaan nostettu esille, myös terveydenhuoltohenkilöstölle on säädettävä riittävät ja toimivat keinot ja toisaalta yksiselitteinen velvollisuus toimia tilanteissa, joissa he havaitsevat silpomisen uhkaa tai jo tapahtuneen teon. Passiivinen suhtautuminen ei enää riitä.

Arvoisa puhemies! On huomioitava, että Pohjoismaista vain Suomessa naisten sukuelinten silpomista ei ole säädetty erillislailla rangaistavaksi, kuten useissa kymmenissä muissa maailman maissa on tehty. Tämä suomalaista lainsäädäntöä koskeva puute on korjattava hyvin pikaisesti, ja kiellon tulee koskea myös ulkomailla tehtyjä silpomisia, ja myös silpomisesta ja sen edesauttamisesta annettavien rangaistusten tulee olla todella tuntuvia, jotta näitä rikollisia tekoja voidaan ennaltaehkäistä. Ja tässä asiassa sekä eduskunnan että hallituksen on oltava hyvin aktiivisia.

Arvoisa puhemies! Toivon, että tämä kansalaisaloite saa ripeän, asiallisen ja menestyksellisen eduskuntakäsittelyn ja tämä käsittely johtaa silpomisen kieltävän erillislain säätämiseen.

Kiitän lopuksi kansalaisaloitteen laatijaa ja sen kaikkia allekirjoittajia.

17.35 **Jukka Kopra kok:** Arvoisa herra puhemies! Vähän yli sata vuotta sitten maamme kohtalon vuosina, maamme synnyn aikoina Suomi oli maailman mittakaavassa edelläkävijä. Ensimmäisten maiden joukossa täällä Suomessa annettiin naisille äänioikeus. Tuolloiset poliittisen päätöksenteon esiäitimme ja esi-isämme ottivat ohjenuorakseen tasa-arvoisen, sivistyneen Suomen ja halusivat alkaa rakentaa maata, jossa kaikilla olisi hyvä olla. Minusta tuntuu, ettei heille tullut mieleenkään, että yli sadan vuoden päästä täällä eduskunnassa keskusteltaisiin siitä, saako tyttöjä silpoa vai ei.

No, onneksi keskustelun perusteella tunnumme olevan varsin yksimielisiä tämän itse teon tuomittavuudesta, mutta siitä, tulisiko tämä varta vasten rikoslaissa säätää rangaistavaksi, tuntuu kuitenkin hieman häilyvyyttä tässä salissa olevan. [Aki Lindén: Ei todellakaan ole!] — No se on hyvä, jos olen tulkinnut asian väärin. On hienoa, että olemme tässä asiassa yksimielisiä, ja haluan olla mukana tässä rintamassa itsekin. — Se, että suomalainen yhteiskunta ei pysty tarjoamaan täydellistä turvaa lapsille tässä asiassa, on tietenkin petos heitä kohtaan, ja siihen tulee puuttua omalla lainsäädännöllä. Eduskunnan on määrätietoisesti tartuttava tähän asiaan ja osoitettava, ettei lasten silpomista Suomessa tai ylipäätään kerta kaikkiaan suvaita ja että tällaiseen toimintaan osallistumisesta on ankarat seu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 29/2019 vp

raukset. Me tarvitsemme silpomisen kieltävän lain, joka kattaa Suomessa ja ulkomailla tapahtuneet tapaukset, ja vanhemmat on tästä saatava vastuuseen.

Jos kysyisimme näiltä sata vuotta sitten tätä maata perustaneilta ihmisiltä, päättäjiltä, millainen rangaistus tällaisesta toiminnasta tulisi säätää, niin uskoisin, että he kyllä kannataisivat ankarinta mahdollista lopullista rangaistusta näin törkeästä rikoksesta, ja sellaiseen olisin melkein taipuvainen itsekin.

17.38 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Tyttöjen sukupolielinten silpomisessa on kyse vakavasta ihmisoikeusloukkauksesta ja väkivallasta tyttöjä ja naisia kohtaan. Haluaisin korostaa sitä, että se, mikä tästä tekee erityisen räikeän väkivallan muodon, on se, että siinä rajoitetaan tyttöjen itsemääräämisoikeutta ja seksuaalisuutta aiheuttamalla pysyvä vamma. YK:n lasten oikeuksien mukaan kaikilla lapsilla on oikeus ruumiilliseen koskemattomuuteen. Suomessa korkeimman oikeuden mukaan tyttöjen sukuelinten silpominen on rinnastettavissa törkeäksi pahoinpitelyksi ja sitä ei voida missään olosuhteissa hyväksyä tai oikeuttaa, ei uskonnollisilla eikä muilla, sosiaalisilla syillä.

Mielestäni täällä on tänään puhuttu hyvin siitä, kuinka tärkeässä roolissa ennaltaehkäisy on, ja nyt on meidän tehtävämme selvittää, mitkä ovat tässä ajassa ne kaikista tehokkaimmat keinot tämän naiseen ja tyttöihin kohdistuvan väkivallan muodon estämiseksi. Nyt me selvitämme, mitä ne keinot ovat. Niitä voi olla laajasti — onko se erillinen kriminalisointi, onko osaamiseen panostaminen parempi resursointi, onko se avunsaannin ja tapausten tunnistamisen parantaminen? Tämä on erittäin tärkeä asia, ja se, että sitä nyt selvitetään, antaa meille sitten paremmat mahdollisuudet vastata tähän.

Hallituksen ohjelmaan me otimme tämän asian vakavasti. Me olemme kirjanneet, että kansallinen naiseen kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelma laaditaan ja että resursseja turvataan nimenomaan sukuelinten silpomisen vastaiseen työhön.

Haluaisin myös muistuttaa siitä, että mielestäni meidän on tärkeää muistaa, että ihmisoikeusjärjestöillä, kolmannella sektorilla, on tästä aiheesta jo hyvin pitkältä ajalta tärkeää ja arvokasta tutkimustietoa ja muutenkin näkemyksiä, joita meidän on tärkeää kuunnella.

Vielä ihan lopuksi haluaisin sanoa, kun täällä on keskusteltu siitä, mistä asioista voi puhua, että kaikista ongelmista voi puhua mutta kaikista ongelmista voi myös puhua niin, että ihmisarvoa kunnioitetaan ja muita ihmisiä kunnioitetaan.

17.40 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Minäkin yhdyn niihin puheenvuoroihin, joita on tänään käytetty siitä, että tämä tyttöjen sukuelinten silpomisen kieltäminen on absoluuttisesti merkittävä ongelma. Tässä jo puhuttiin hyvin selkeästi siitä, että tässä on väkivaltaa naisia, tyttöjä kohtaan, heidän seksuaalisuuttaan tässä rajoitetaan, voidaan suoraan sanottuna sanoa tällä tavalla, ja kuten jo tuossa edellisessä puheenvuorossa sanottiin, myöskin ruumiillinen koskemattomuus tässä on kyseessä. Erittäin tärkeä ja hieno asia, että tämä on tässä esillä.

Miksi tämä on herkkä kysymys? Tässä on osittain myöskin niin sanottu kulttuurien kohtaamisen ilmiö. Mehän joudumme monesti sellaisiin tilanteisiin, että erilaisista kulttuureista olevat ihmiset käyttäytyvät tietyissä tilanteissa tietyllä tavalla, eri tavalla. Me olemme asetelmassa, jossa meidän täytyy yrittää ymmärtää toisiamme myöskin siinä, että meidän normimme ja käyttäytymisemme on erilaista.

Tässä kohdassa kuitenkin kysymys ei ole enää kulttuurien kohtaamisesta, kahdestakin kulmasta. Ensinnäkin kysymys on Suomesta, ja Suomessa toimitaan suomalaisen kulttuu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 29/2019 vp

rin ja lainsäädännön perusehdoilla, ja kaikki, jotka tässä maassa elävät ja toimivat, toimivat näistä lähtökohdista. Toiseksi, kuten näissä puheenvuoroissa on nyt puhuttu useampaan kertaan, tässä on itse asiassa kysymys myöskin ihmisoikeuksista, ja ihmisoikeudet ovat perimmältään sellaisia asioita, jotka eivät ole enää kulttuurisidonnaisia, vaan ne ovat universaaleja, ja tässä kohdassa olemme sellaisessa kohdassa kiinni, että tässä ei voida mennä kulttuurien moniarvoisuusteeman kulmasta katsomaan tätä asiaa, vaan on kysymys perusihmisoikeudesta, ja sen takia tässä asiassa on ehdottomasti toimittava sen suuntaisesti kuin tässä on tänään hyviä puheenvuoroja käytetty.

Yksi lisäseikka, joka kirvoitti minut tulemaan tähän saliin, sen lisäksi, että halusin nämä asiat omasta näkökulmastani sanoa, on se, että minä arvostan kollegoita, ja vaikka heitä on suhteellisen vähän täällä tänään, niin täällä on käyty kuitenkin keskustelua kansalaisaloitteesta. Minä olen ollut myöskin itse tässä tilanteessa, joskus käynnistänyt kansalaisaloitteen ja saanut siitä — en eduskuntakeskustelua aikaiseksi, vaan tämä sali on käytännössä vaiennut vaikean teeman, enkä sitä teemaa halua nyt ruveta käsittelemään, mutta totean vain, että hienoa, että kansalaisaloitteelle annetaan tämä tila, sille kuuluva arvo. Siinä ovat ihmiset kokeneet vahvasti Suomessa tämän asian. He ovat allekirjoittaneet aloitteen, se on tullut tänne meille, ja on syytä, että eduskunta käsittelee kansalaisten aloitteet sillä vakavuusasteella kuin ne ansaitsevat. Tämä temaattisesti ansaitsee kunnollisen käsittelyn, ja periaatteessa kansalaisaloitteita kannattaa kunnioittaa, ja on hyvä, että tämä keskustelu on täällä tänään käyty.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.